

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

Főszerkesztő:

Matusz János

Társszerkesztők

Illyés Bertalan és Szendrey László

Felolós szerkesztő:

Kriston Antal

TARTALOM:

Kr.: Itélet. — Dr. Gulyás József: Jókai kacér női. — Kriston A.: Esküszünk (óda). — Szendrey L.: Szürke délutánok. — Kriston A.: Istenem alkonyán (vers.) — Szabó Andor: A legatio története. — Szendrey L.: Március Idusa (óda). — Kriston A.: Cigányok a lánykérőben. — Tarkaságok. — Egyleti élet. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Kiadóhivatali főnök: Kiss Pál. — Kiadja: a „Főiskolai Ifjúsági Egyesület.”

Megjelenik július és
augusztus kivételével
havonta egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés
egész évre 5 kor.

XXXIV. évfolyam,

5-8. szám.

1918 jan.—április.

A főiskolai könyvkereskedésben bárhol megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

Raktáron: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvek és ifjúsági iratok. Írószerek, levélpapírok, hegedű-kellékek, festészeti és fényképészeti cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük.

Főiskolai könyvkereskedés és könyv-
kötészet kezeléség. Sárospatak.

Nagy választék képeslapokban, hetenkint ujdonság!
Háborus iratok. Térképek.

A 'Központ' vendéglőben

minden, ami jó, kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villásreggelik, kitűnő zacskós borok. Ezenkívül elvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,

a „Központ” tulajdonosa.

S HA NINCS STENDIG S.

óras és ékszerész sárospataki üzletét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany ezüst és szíj láncok, mindennemű ékszerek a legnagyobb választékban kaphatók. — Villanylámpák a legkülönfélébb kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill. Becserél s javít órákat két évi jótállással.

NYOMTATVÁNYOK

ugymint
heti és havi folyó-
iratok, üzleti nyomtatványok,
levélpapírok, borítékok, névjegyek,
stb. stb. a legmodernebb kivitelben
készülnek a Reform Főiskolai
nyomdában Sárospatakon.

Hentes

üzletem szerda és péntek kivételével
a hétnék többi napján nyitva. Friss
hentesárúk állandóan kaphatók.

A fogyasztóközönség szives pártfogását kérem és vagyok tisztelettel **Sviatkó János.**

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

XXXIV. évfolyam.

5 8. szám.

1918. jan.—ápril.

Főszerkesztő :
Matusz János

Társzerkesztők :
Illyés Bertalan és Szendrey László

Felelős szerkesztő
Kriston Antal

ITÉLET.

Életünk ok- és okozatok önmagában szakadatlan láncá, melyben az okozat egyszersmind ok is. Minden okozat a vele közvetlen összefüggésben álló okon kívül vonatkozásban van a megelőzők egész sorával is; és pedig ez az összefüggés visszamenőleg egyre halványul.

A theologus ifjúságnak a husvétii legációk ecligálásától való tartózkodását is egy egész oksorozat előzi meg, melyek közül egyik-másik, mint a tésztában elrejtett kovász, észrevétlenül hatott és formált. Nem mutogatom meg sem régi, sem újabb sebeinket, inkább azok orvoslására irányuló eljárásunknak, az ünnepválasztástól való tartózkodásunknak a mi kálvinista karakterünkre való vetületét fogom megvilágítani.

Nos, hát én minden bizonyítgatást megelőzve, habozás nélkül kikiáltom. Örvendetes és biztató ama jelenség még akkor is, ha nem lett volna igazságunk. Megvoltunk és megvagyunk győződve igazságunkról. Mi kálvinistákhoz méltóan szívesen és örömmel meghajlunk, ha helyesebről győznek meg bennünket. Nem győzött meg senki, talán nem is akart. Cselekedtünk tehát igazságunk tudatában. A kálvinista keresztyén ember Istennel mér mindent. Most már Isten szempontjából melyik egyéniség értékesebb? Az-e,

aki önző érdekei szerint ismeri az igazságot, vagy ha megismeri is, megalkuszik azzal? Vagy az, aki Istenben leli fel minden igazság mértékét, engedi magát a jobb felől meggyőzni s meggyőződésében kész síkra szállni és áldozni? Az előbbi az egyéniségnek csak a negativuma; az utóbbi Istennek a világban elrejtett talentuma, gondolatának inkarnációja. Aki az igazság élő tudatában semmit sem csinál, semmit sem cselekszik, reménytelen halottja az az Istennek.

Hogy a kérdéses reakció formájában kissé átlépte a határt, azt a körülmények, a dolog természete, az ifjú temperamentum megmagyarázzák.

Aki ítél, az ítéltetik; ítéletébe rejti önmaga kritikáját. Úgy ítéljen meg hát bennünket bárki, hogy magát el ne ítélje.

Kr.

JÓKAI KACÉR NŐI.

A legdúsabb képzeletű magyar regényíró tudvalevően nem volt nagy jellemző. Alakjai vagy csupa jók, vagy csupa rosszak; vagy angyalok, vagy ördögök. Ezt állapította meg róluk az irodalmi kritika. Ha azonban mélyebben igyekszünk bepillantani alakjainak lelkivilágába, könnyen észrevehetjük, hogy e tétel nem minden személyére nézve igaz, nem különösen nőalakjaira. Vannak ugyanis köztük olyanok, akikben megtalálható az átmenet is. Nagyobb csoportot képez azonban a másik két véglet. Jókai színes tolla alatt meg-elevenednek az alakok, testet öltenek. Tarka változatosságban kerülnek szemünk elé a nemeslelkű és ártatlan, lehellet finomságú lények, mint az „Uj földesúr“ Elize; a férjúkhöz hű feleségek, mint a „Köszívű ember fiai“-ban Edith és Aranka; az áldott lelkű s magasztos jellemű nők, mint Baradlayné ugyanabban a regényben; a nemes érzelmeik miatt tiszteletreméltó női alakok, mint Kamienszka Mária (Szomorú napok), Malárdy Hermina (Elátk. család, Barátfalvi lévita), Angelika (Egy halálítélet), Katalin (A kétszarvú ember), Matskási Ilka (Damokosok), Mandoza, vagy pedig az „Asszonyt kísér, Istent kísért“ c. regény Ágnese, vagy a „Tégy jót“ Camillája, Köcserepy Vilma a „Kárpáthy Zoltán“-ban, vagy Livia (Élet komédiásai), Ocskainé (Szeretve mind a vérpadig), az Ali kegyencnője a Janicsárok végnapjaiban. De vannak olyanok is, akiktől gyakran elfordul a személyeivel együttérző olvasó.

Foglalkozzunk tehát most utóbbiak közül a kacér* nőalakokkal, történetükkel, lelkivilágukkal, s lássuk, hogy mennyire, milyen mélyen tudott az író az emberi lélek rejtelmeibe bepillantani! Mindjárt megállapíthatjuk, hogy a jó asszonyok alakjaiban nagyobb az egyformaság, mint a kacér asszonyokéban. A lélekbeli rendkívüliség is inkább indokoltabb ez alábbiakban, mint a jó nők alakjaiban.

* A „kacér“ szót a közönségnél tágabb értelemben fogjuk venni.

Jókai kacér asszonyainak története sok regényben a politikával kapcsolódik össze. A politikai szerepvivő nő áll előttünk Pompeia bárónőben (Élet komédiásai). „A köszívű ember fiai“ban Alphonsine szintén politikai körökkel áll összefüggésben, épígy a „Lőcsei fehérasszony“ Juliája is. A Névtelen vár Themireje politikai célokat szolgál, a Szabadság a hó alatt Zeneidája az orosz szabadságvágyók egyike, az Egy az Isten c. regényben Cyrene meg országokra szóló politikát csinál. A „Fráter György“ udvari dámái is intrikával keserítik meg György barát életét. Egészen jó talaj raffináltasszonyi eszköznek a politika, ahol érvényesíteni tudják okosságukat, asszonyi mivoltuk minden fegyverét.

De van sok más terep is, ahol működhetnek a család, a vármegyei élet, a társasági kör, a közállapotok mindenütt hálás talajul szolgálnak nekik. Egynémely regényben régibb, sőt igen régi korok társadalmába helyezi őket Jókai, mintegy feltámasztja őket kortársaikkal együtt, hogy újra éljenek a folyton megújuló olvasó közönség szeme előtt.

Vegyük sorra e kacér nőalakokat s bizonyos mértékig egyező jellemvonásaik alapján próbáljuk csoportosítani őket.*

I. *Első csoportba* sorozzuk azokat, akikben szelidebb, finomabb lelkivonások is jelentkeznek.

Ilyen a *Fekete gyémántok* Evilája. Ez, valódi nevén Dirmák Éva, egy parasztlány, aki az Iván széntárnájában dolgozik. Szorgalmas, jószívű. Ápolója nyomorék öccsének. Féltékeny becsületére s nem akar nagyobb napibért elfogadni, mert attól fél, hogy Iván szeretőjének fogják tartani. Neje sem akart lenni, mert el volt ígérve Szaffrán Petinek. Iván nagyon szerette ezt a pórleányt s hogy boldogabb legyen, vőlegényét tárnalegénnyé tette. Peti azonban esküvője előtt megverte a leányt. Ez ott hagyja őt s Kaulman Félix-szel Bécsbe megy. Kaulman színésznőnek képezteti ki, majd feleségül veszi. Eveline lett a neve. Előkelő világ előtt produkálja magát 32-féle szerepben Iván keresztfiának, Belényi Árpádnak zongorakiséréte mellett. Árpád mindig értesíti Eveline sikereiről Ivánt. „Ez egy tökéletes maenadba

* Mellőzzük a kisebb jelentőségű alakokat, mint pl. az élni vágyó özvegyasszonyokat: Sándor Zsuzsánnát s Barcsay Borbálát (Eget vivő asszonyszív), a városi hirharangot, Mákosnét, ki Bajcsayval szeretné elvételni magát (Elátk. család), vagy Rapsonnét, ki már csak emlékeiből él (Bálv. vár).

száműzött muzsa. Pajkos gyermek, keverve dühöngő amazonnal“ -- írja Tibald és Waldemár hercegek imádják. Nyomorék öccsét nagyon szereti s egy alkalommal annyira meghatotta nemes szívével Tibald herceget, hogy az őt leányának fogadja Hiú ugyan, pl. minden szerepben lefénnyképezteti magát, de érzései őszinték és a lelke tiszta. Tibald átengedi neki a Maximilian utcai úrilakot. A világ Tibald kedvesének tartotta, a herceg pedig unokahugának tekinti Hiúsága ösztönözte arra is, hogy lejöjjön a bondavári tárnák megnyitására, megmutatni, hogy mi lett belőle. Itt találkozik Szaffrán Petivel, kit később, mikor az Bécsbe ment egy küldöttséggel, meghívott magához s saját kezével főzött neki puliszkát. Majd Bécsset elhagyja s könnyező szemmel vévén búcsút Tibaldtól, Párisba megy lakni. Itt öccse, Jánoska meghal. Testvéri bánattal megsiratja. Kacérkodik ugyan Árpáddal, de büszkén hangoztatja Waldemár előtt érintetlen voltát. Erényes voltáról meg van győződve Waldemár is, azért megy utána országról országra. Férje öngyilkossága után rá akarja magát kötni Árpádra, de ennek már van ideálja s azt ajánlja neki, hogy menjen vissza a bányába talicskázni; mert a színházból is elbocsájtották, s a részvényei elvesztették értéküket, palotáját lefoglalták. Ilyen szomorú helyzetben Waldemár herceg felajánlja neki, hogy visszaadja mindenét, de becsülete árán. A leány visszaútasítja ajánlatát s hazaszökik Magyarországra. Beáll Ivánhoz újra munkásnak. A tárna 50 éves jubilleumán, mikor az erénydíjat megkapja, felismeri őt Iván, ki holtnak hitte és meggyászolta, mert szerette. Feleségül veszi a lányt, aki őt mindig szerette.

Milyen jellemvonások vannak Evilában? Kacér, mint színésznő, de szereti öccsét. Bécsbe is öccsét gyógyíttatni csalta el Kaulman. Féltő gonddal őrizi női becsületét. Ivánt mindvégig szerette, de nem merte hozzá felemelni szemét. Nála a kacér külszin tiszta lelket takar. Rokonszenves alak. — Ilyen még Miss Jezabel is, ki a nejét cserélen hagyni készülő udvarlóját a bolondok házába juttatja. (A férj kabátja.)

A löcsei fehérasszony Ghéczy Juliája a másik kacér kacér nő, akiben jó vonásokat is látunk. Minden tettének az a célja hogy fiából nagy urat csináljon. Fia iránti nagy szeretete, rajongása enyhíti hazaárulását. A maga részére

hódítja a löcsei tanácsot, mely, hogy gyorsabban fogyjon az élelem, megszavazza Korponainé részére a nagy élelmi járulékot, míg mások, mert a várost ostromolják a labancok, alig kapnak valamit. Fabricius, az eltűnt, de újra előkerült bíró azonban nem bizik az asszonyban, aki Andrásy tábornokot, a város katonai parancsnokát is magába bolondítja, hogy feladhassa Lőcsét a császáriaknak. Belleville lovagot szerelmi ígéretekkel ráveszi, hogy röpitse levegőbe az egyik tornyot, mert így a zavarban az élelmszer után járó férjével könnyebben elbánnak az előre értesített labancok. A lovag meg is tette ezt s visszajött találkára. Az asszony le is dobta neki a kulcsokat, de nem a saját kapukulcsait, hanem a fogdáét, melyben az éjjel elfogott Krisztina (Fabricius leánya) volt bezárva E kulcsokat hihetetlen ravaszsággal disputálta ki az apa kezéből s Andrásynál helyeztette el. Akkor egy rejtekajtón átment a tábornokhoz, annak szerelmet szinlelt, összefonták a hajukat, együtt rajzoltak a Panther-nfüzetbe, melybe Julia rajzolta a gunyképeket Rákóczi-ról, hogy majd annak idején elítéljék a kurucok Andrásyt. A robbanásakor Andrásy kitudszolja a szobából a labancok ellen, ő pedig a kulcsokat felkapva visszamegy saját lakásába s az ablakból ledobja azokat Bellevillenek. Az mohón felkapja. Az asszony azután nevetve nézte, mint fogják el Bellevillet, mintha az szabadította volna ki a leányt, pedig Julia hozta ki a Ketterhausból a torony robbanásakor. Tudja az asszony, hogy egy titkos út vezet ki a városból, de nem tudja, hol? Ráveszi Krisztinát, a megmentett leányt, hogy azon keresztül szökjék meg s küldje be azon keresztül a labancokat (Erről az útról csak a Fabricius-család tagjai tudtak) A labancok között meg fogja találni a kedvesét, Blumewitz ezredet, a megszökött kezest is. A leány ki is szökkik. Fabricius ezalatt visszaveri a zavart felhasználó labanc támadókat. Sejtí, hogy ez Julia munkája s meg akar győződni arról, hogy hol van az most. Felmegey a lakásába s az ördöngös asszonyt alva találja. Alig bírják felébreszteni. Bírótság elé állítják, de a ravasz asszony, aki már az egész tanácsot a maga pártjára hódította s aki a győztesen visszatérő urát is el tudja ámítani, kimenekül, mert Andrásy és Belleville, mint gavallér emberek, nem árúlják el. Erre szá-

mitott is a ravasz asszony. Blumewitz elvette a bíró leányát, kitől a császári vezér, Löffelholtz megtudta a rejtekút titkát. Andrássy és Belleville sejteni kezdik, hogy Julia megcsalja az urát s sajnálkoznak is rajta. Fabricius is sejti, hogy itt Julia keze dolgozik s mikor megtudja, hogy leánya kiszökött, biztos volt felőle, hogy a rejtekút el van árulva. Fájdalmában lemond a bíróságról. A labancok meg is érkeznek s Blumewitz behatol Andrássy szobájába. Julia a tükör segítyével átjön s Blumewitzet bezárja Andrássyval együtt a szobába, hogy az átadásról tárgyaljanak, de a fiáról el ne feledkezzenek. Parlementaire — zászlónak odaadja a fejkendőjét. Ekkor tudja meg Andrássy, hogy a képeskönyv a császáriak kezében van. Az asszony vitette el. Andrássy lovagias volt és nem mondta meg, hogy a torzított figurákat az asszony csinálta. Fabricius végre felvilágosította Korponait felesége tetteiről: kerítőnő, személy, áruló. Korponay kérdőre vonta az asszonyt, az megvallotta, hogy fiából nagy urat akarván csinálni, tette mindezt. . . A város feladták. Andrássy Krasznahorkára akart menni nejehez, de öccse nem engedte be; ekkor visszatért Juliáért Lőcsére, noha Belleville figyelmeztette őt, hogy vigyázzon, mert a szoknyás ördög neki is a Ketterhaus kulcsait adja oda a magáé helyett. De az asszony az előtt a csárda előtt, ahol Andrássy volt szállva, meg sem állott hintójával, hanem ment egyenesen Bécsbe Engen herceghez, akinek szándékát ismerte leveleiből, melyeket ő felbontott. Könyörgött a fiáért. Ápolta a királyt s ő tudta leghamarabb meg, hogy meghalt. Wratiszláv 1000 aranyat adott Juliánnának, hogy sietve menjen Pálffyhoz s parancsoljon rá, hogy mielőtt a király halála közhírré lenne, kösse meg a kurucokkal a békét. Hosszú út után el is ért Szatmárra, nagy furfanggal megelőzve az utána jövő futárt. Ez útban találkozik Fabriciussal, aki megátkozta, hogy azok öljék meg, akiket legjobban szeret. — Ettől kezdve romlása felé siet az asszony. Egyik rajongóját, Czelder Orbánt, szeme látára végezték ki. A kancellár nem adta meg a rangemelést, mert már szolgálataiért kapott 1000 aranyat. Fia beteg lett s őt, kit alig látott, mert nagy tervekkel foglalkozott mindig, elutasította. Apja is elidegenedett tőle Bosszúból és hogy bűnét jóvátegye, a kurucok pártjára szegődött a békekötés

után Az ura 1000 aranyat adat neki e szolgálatokért. Pálffy is az 1000 aranyat emlegette előtte, mikor az asszony haragjában megfenyegette egy újabb felkeléssel. Ekkor részleteket akarván kicsikarni belőle, elfogták, de tagadott. Lefejezték.

Ime a hatalmas eszű asszony, aki célja elérésében kacéran a szerelmet is beleviszi a játékba. Milyen fufanggal dolgozik! Elég csak a Ketterhaus kulcsainak megszerzésére gondolnunk, hogy belássunk tervei műhelyébe. Tud színelni, tettetni, hazudni, csalni, lopni, hazát elárulni. Maga is elismeri, hogy volt „vakmerő kalandornő, cselszövő diplomata, csapodár világhölgy, hős amazon, cifra divatbáb, paraszt kocsmárosné, tündér, boszorkány, minden, csak feleség és anya nem.“ A képtelenségek s a jellemrajzi valószínűtlenségek megtestesülése. De van ilyen a jó nők közt is. (Világosi Ilonka.) — És mindez azért, hogy fiának nagy rangot szerezzen. Van tehát ennek jellemében is egy derült vonás.

Több nemesebb vonással bír a „Szabadság a hó alatt“ c. regény Zeneidája. — Az orosz költőt, Puskit úgyanis 4 nő szerette, Nariskin Zsófia (a cár term. leánya), Zeneida (finn színésznő), Ghedimin hercegné és Betsaba. Az elsőhöz, mint szelid angyalhoz ragaszkodott Puskin, ezért megharagudott arra anyja, Corinthia s meg is mondta neki, hogy Puskit ő is szereti, sőt leányát halálba is kergette, mert az, nem akarván anyjának versenytársa lenni, bánatában elhervadt. Mikor megtudia Corinthia, hogy Betsaba is szereti Puskit, annak tört életére. Puskin elvette Betsabat s falura vonult vele. Rokonszenvezett az összeesküvőkkel, akiknek feje Ghedimin herceg volt, a Corinthia férje. Corinthia Puskin életére tör, nem bánva, ha Puskin meghal is, mert ha vele nem, mással se legyen boldog. Azonban Zeneida, akit Ghedimin herceg imád, megóvjja Puskit. Ezért Zeneidának is ellensége. Felfedezi a Zöld könyv titkát, mely Ghedimin hercegnek romlását okozza, mert saját felesége váltott ellene, de amit el akart az asszony érni, nem érte el: Puskit száműzik s Zeneida megy vele száműzetésbe.

Itt két kacér nőt látunk. Az egyik Zeneida, aki némán szereti Puskit, önzetlenül. A többiekkel csak játszik. Egy nagy összeesküvésnek összekötő láncszeme, vezetője. Puskin boldogságát igyekszik előmozdítani, tudva azt, hogy ő nem teheti boldoggá. Rá nagy dolgok várnak: hazája felszabadítása.

Puskint mindenáron vissza akarja tartani az összeesküvéstől, a neki drága életet megtartani. Rokonszenves alak ő is.

A másik Ghedimin hercegnő, a cár volt kegyencnője. Szívtelen, romlott, hitvány asszony. Saját leányának vetélytársnője s azt a halálba kergeti. Férjét megcsalja, elárulja s elutasítja magától, mikor az tönkremegyve hozzáfordul. Ez az alak tulajdonképpen a *második csoportba fog tartozni.*

A „*Névtelen vár*“-ban a megjavult, a vezeklő bukott nővei találkozunk.

Botta Zsófiát (Marie, Charlotte), a királyleányt megmenti Vável Lajos s Magyarországra hozza, a fertőszegi névtelen várba. Fervlans marquis azonban Amelie segélyével, ki a Cythere dandarához tartozó Themire leánya, megtudja rejtekhelyét. Utána megy Barthelmy Leon néven s jó fizetés ígéretével utána küldi Themiret is, aki, mint Landsknechtschild Katalin megveszi a szomszéd birtokot s magába bolondítja Vavel Lajost. Hogy a gyanút elhárítsa magáról, még Leonnal szemben is merész fellépéssel él. Azonban a dolog ép számításuk ellenére ütött ki, mert a nő beleszeretett Lajosba s leánya halála hírére, elolvassván annak levelét, megutálta eddigi életét, megtér s Mariet nem adja ellenségei kezébe. Ekkor Vável Lajos megcsókolta Katalint, ki e csók által bűnbocsánatot, megtisztulást nyert.

A „*Rab Ráby*“ Fruzsinkájában is van egy-két rokonszenves vonás.

„Ez olyan leány, akit ha más vesz el, hűséges lesz hozzám, de ha én veszem el, mindenkit inkább szeret, mint engemet.“ Így jellemzi őt egyik szereplője a regénynek. Mindenkiel flirtel, kezdve a patvaristától, noha ezzel pórül jár. Kitűnően tud alkalmazkodni az emberekhez s egyszerre 3 imádót tart, még pedig mind a hárman tud segíteni: Lievenkopp kapitányon, Gyöngyöm Miskán és Petray szolgabíróon. A szegény nép ügyében Szt. Endrére jövő Ráby Mátyást is magába bolondítja, úgy hogy az János bátyjának ellenzése dacára is elveszi feleségül. Az asszony pedig férjétől rettegő ellenségeknek lesz eszköze. Kéri férjét, hogy ne törődjék a szegényekkel, ne kutassa a pazarlókat (mert ő is köztük volt borsos számláival), inkább keresse a boldogságot az ő körében. Színleli a szeretetet iránta. De mikor látta, hogy kérésének foganatja

nincsen, férje távollétében urát a faképnél hagyta s mindent elvivén magával, elment régi szeretőjéhez, Petrayhoz. Ekkor Rábyt, mint Karcsatájit, elfogják. Gyöngyöm Miskához írt levelében az asszony örül férje szerencsétlenségén, mert az nem fog tudni alibit igazolni. Ezt a levelet így írja alá: „Tied.“ Noha tudja már most Ráby, hogy felesége az ellenségeinek vezére, mégis szereti és bolondja ennek az asszonynak, pedig ez már Patrayt is otthagya s ment Karcsatájihoz, majd ezt is ott hagyta. Beállt rablónak s Villám Pista néven Gyöngyöm Miska menyasszonyát mással adta össze. Ráby csak akkor találkozott vele, amikor maga leányruhában menekült ellenségei elől. Ott ismerték fel egymást. Fruzsinka megmenti, átsegíti a határon. Végre börtönbe került s ott halt meg pestisben.

Könnyűvérű asszony, laza erkölcsű, vakmerő kalandornő volt Fruzsinka. De enyhítő vonásúl jelölhetjük meg benne, hogy a szegény népért küzdő, sokat szenvedett férjén szánakozott és menekülését elősegítette.

Érdekes alak a „*Három márványfej*“ Lubomirája. A „három tüzes szentek“ klostromában volt elzárva Dávid warang királynak második felesége, Bravalla és a Boboli János által elrabolt Milenka azért, mert a szerelem ördöge szállotta meg őket (Asmodái). Ezekkel a nőekkel vitázik a fejedelemsnö a szerelem hitványsága, értéktelensége felett. Ekkor Milenka megátkozza, hogy érezze ő is ezt az édes fájdalmat, melyet ő érez most s teljen meg a szive attól a gyönyörtől, mely most az övét kinozza, lepje el az érző idegét a kéjádó láng, mely az alatt, hogy megemészt, az ég felé ragad; érezze megtizserezett erőben azt az édes poklot, amelynek szerelem a neve...

Irtózva fut el Lubomira az átkozódótól s büszke önérettel hiszi, hogy az átoknak nem lesz foganatja.

Pedig lett. A templomi vita alkalmával beleszeretett az ördögöt személyesítő (Akteon) Boboli Jánosba s neki adta a győzelem pálmáját, majd davidita szokás szerint felesége lett s az új Jeruzsálem királynője Milenkával együtt. Szerették férjüket s együtt haltak velük Raguza piacán s utolsó szavuk is a szerelem volt.

Lubomira tehát megtagadta nőiségét, kinevette a szerelem örök hatalmát s mégis, neki is a szerelem igájába kellett hajtani a fejét.

Vele ellentétben áll a „Tengerszemű hölgy“ hősnője, aki a költőt szereti tulajdonképen de sorsa máshoz kényszeríti s az ábrándos szerelem folyton uj és uj férfi oldalán keresteti vele a boldogságot Lesz parasztnyecske, úrinő, rektorné, anélkül, hogy az igazi boldogságot megtalálta volna, pedig maga mondja, hogy boldognak érezné magát a pásztor kunyhójában, a vándor komédiás ponyvasátorában, a katona tábornokánál s az iskolamester vályogviskójában is a szerelem karján.

A *Kis királyok*ban szereplő Sára asszony tipusa a kacér falusi menyecskének. Egy szegény juhász felesége volt, de mert szép volt, megtetszett Tanussy Decebalnak, aki elválasztván őt férjétől, nőül vette, azonban első férje halála után elfelejtette érvényesíteni a házasságot. Az asszony tudatlan volt, írni olvasni is később tanult meg, de mikor az ura képviselő lett, akkor piperézni kezdte magát és folyton franciául és németül beszélt. Szerette férjét, féltékeny is volt rá, sőt be is záratta magát vele együtt, de mikor megtudta, hogy házasságuk érvénytelen, nőül ment férje versenytársához, T. Belizárhoz. — Sára tipusa az ártatlan raffináltságú, kacér falusi menyecskének.

Más világba vezet bennünket a Magneta c. regény. A „*Magneta*“ hősnője szemfényvesztő mutatványaival csakhamar középpontja lesz az érdeklődésnek s többen megkísérlik közelébe jutni, így Procopin, egy gazdag orosz is, de lehetetlen. Ekkor Iván herceget tüzei fel, hogy vegye el a leányt s hozzon róla fényképet. De a leány mindent kihallgatott s így meghiusult Iván terve. A ravasz herceg ekkor komornájának ígér házasságot, hogy így fényképet vehessenek a lányról, de a huncut lány valóban összeházasítja őket s fényképet még sem tudnak venni róla. Ekkor jön oda a fejlevágást mutogató két Borodinszky testvér, kik közül Demeter szereti a leányt s megkéri, de nem kapja meg. Megkapja azonban Fedor, mert azt szereti a lány s elárulja neki művészete titkát, az is viszont a magáét. Átengedi magát neki teljesen. Pedig az az ember Procopin fizetett embere volt, aki így azt a fényképet végre is megkapja. Kényszeríteni akarja a leányt, hogy legyen az övé mert különben fényképét holnap mutogatni fogják. De az hajthatatlan. A fényképet tényleg mutogatják. Így tudta

meg Demeter, hogy Fedor birta az ő imádottját s hogy művészetük el van árulva. Dühből lecsapta productio közben Fedor fejét.

E kacér leányban a szerelem nemes odaadása és hiszékenysége az enyhítő vonás.

Ellenkező alak a „*Szegény gazdagok*“-ban Kengyelyes grófnő, akinek alakja csak lazán kapcsolódik Henriette s Hátszegi báró izgalmas történetéhez. Tetteteli a férjéhez való hűséget, ravaszul titokban tudja tartani egy huszár-főhadnagygal való viszonyát. Hogy férjét becsapja, szerelmi leveleit számlák alakjában írja meg s e számlákat az ügyetlen férj maga juttatja olyan kezekbe, melyek azokat a tiszthez továbbítják. Hogy kedvesének a képe mindig előtte legyen s férje gyanúját ne keltse fel, egy csataképen az egyik hőst órála másoltatja. „Ha az asszonyok leleményesek nem volnának, nagyon szerencsétlenek lennének minden helyzetben“, mondja maga. „Okos asszony nem ad magától ki írást, mert azt letagadni nem lehet soha“, mondja másutt. — De nem ellenszenves alak ez sem, sőt inkább mulatságos, azonkívül jószívű; Henriette és Szilárdy iránt ki is mutatja jóindulatát. — Ime a titoktartó s erénytettető kacér nő alakja!

„*És mégis mozog a föld*“ regény egyik nőalakja is kacér hölgy: Csollán Bertiné, egy gyönyörű szép fiatal asszony, aki külön él az urától, a tréfáiról híres Csollán Bertitől. A kicsapott Jenőy Kálmán imádója lesz, s részére egy vádiratot állított ki, melyben őt teljesen ártatlannak mondja, hogy a válóper eldőljön Pedig nem ilyen ártatlan, miről Kálmán is meggyőződik, mert egyszer Bálvándit találta nálla; akkor elhagyta s Decséryékhez ment nevelőnek. Katinka erre dühösen felhivatta férjét, hogy vigye haza őt. Bertiné fel is jött s azonban feléje se ment, hanem elment cirkuszt nézni. Kálmánnal Katinka csak a kordafői vadászatoknál találkozott s sirva kérdezte tőle, hogy miért hagyta el. Kálmán elhagyja, mire a nő bosszút esküszik: Bálvándyt Dorotheához (kit Kálmán szeret) vonja, elcsábítja a Kálmán unokahugának a férjét, Bányavárit, hogy Kálmánnak szini sikerei ne legyenek. Bálvándyn is bosszút állt, mert mikor az Párisba járt, összevásárolta váltóit, s Bálvándyt börtönbe záratta. Azután Kálmán ellen tör. Aszályit felbérel

ellene. Azonban tervei nem sikerülnek. őt kiszabadítja s el akarja magát vétetni vele, de az kineveti s csúfot űz belőle. Végre is oda dőlt el a pöre, hogy menjen vissza urához, aki tartozik őt rangjához illően haza vinni. Ő meg is tette ezt bivaly és ökör fogattal.

Katalin alakja már átmenet a kacér hölgyek ama másik csoportjába, ahová határozott rossz indulatot mutatók tartoznak. Ő benne még valamennyire nemes érzelem van szenvedélyessége mellett is, mint a kordafői jelenetben láttuk, de a többi ezután jövő alakok fokról fokra rosszabbak. Már az első csoportból is ide tartozik egy nő, *Ghoedin* hercegnő (Szab. a hó alatt c. regényből.)

II. A *második* csoportba sorozott női alakok közt is szelidebb vonásokat mutat Dobokayné. A spekuláló kacér asszony alakja sok vonással kapcsolódik össze a többi szereplő sorsával a „*Regi jó táblabírók*“ c. regényben. A szép Dobokaynének ugyanis a házasságszerzés a szenvedélye. Lippayt kikoszarozta régen, mert szegény volt, később, mikor Lippay alispán lett s ő özvegyen maradt, járt utána. Fiatal rokonait maga köré gyűjti s kiházasítani igyekszik őket. Az alispán kötélnek is áll, de mikor menyasszonya azt kívánja tőle, hogy az uzorás Krénfyt mentsék fel, a hajthatatlan alispán visszaküldi a gyűrűt, és később sem őt veszi el, hanem Leonora lett a jegyese.

E kacér asszony sok tekintetben hasonlít az „Egy az isten“ szép Dormándynéjához. — A két Trenk Annája a hűtlen feleség képe, Amáliája pedig a társadalmi állásáról elfeledkező nő példája.

„*A szerelem bolondjaiban*“ Lemmingné a kacér nő. Harter Nándor elvállik nejétől s később, mikor az Lemming neje lett, újra beleszeretett s hogy szerelmét visszanyerje, még hazafiui becsületét is áldozatul dobja, elnézve Lemming csalásait. Az asszony pedig nagyon ledér. Angyaldyval, a Harter titkárával van mindig randevuja az erdei lakban. Angyaldit annyira szereti, hogy még zivataros éjben is felkeresi. Anyai jóindulattal viseltetik mostohafia Elemér iránt, de később ez a vonzalom vesztes szerelemmé nő. Ennek hatása alatt bántalmazza Ilonkát, ki nem akar lemondani Elemérről. El akarja magától távolítani Angyaldyt. De hiába minden törekvése. Ilona Eleméré lesz. Ekkor a nő megöli magát.

Sokszivü kacér nő, aki őrvöngve és csalfán, epedve és hamisan tudja hitegetni Tihamért (Angyaldyt). Főelve: a férjnek nem szabad megtudni azt, hogy a nő szive hideg, még ha igaz is.

A *Páter Péterben* egy zabolátlan, vad szenvedélyü nővel találkozunk. A madocsányi kastély urnője nevelőt kér fia mellé a jezsuitáktól s azok P. Pétert küldik ki. Ezt pedig azelőtt, mikor még Csorbai Tihamér volt, szerette Idalia, de az elutasította magától, mert Likavay Grácián leányát, Magdolnát szerette. Most is, mikor a kastélyba került, újra ostromolni kezdi az asszony, de újra elutasítja s a rejtekuton kedvesét keresi fel újra, ki Idalia szomszédja volt. Sckat szeretett már Idalia, de Tihamért legjobban s férjét is a másvilágra küldötte miatta. Ezt szemébe is vágják a püspök lakodalmán Idaliának, megtoldva azzal, hogy kedvesét most is ott tartja maga mellett barátruhában. Ezért bosszút fogadott Gracián ellen s nemsokára nyilt is alkalma ezt visszatromfolni. Megleste Páter Pétert, amint az a rejtekuton Magdolnához szökött. Ő maga is utána lopódozott s rögtön levelet irt Graciának, felfedezve, hogy leánya Páter Péterrel szökni akar. Gracián másnap már várta is Páter Pétert, elfogta s befalaztatta, Idalia meg akarta menteni magának, de a rejtekutat Grácián felrobbantotta s így odaveszett Idalia is.

A „*Felfordult világban*“ a házasságvadászó nő alakja áll előttünk, Torhányi kereskedő gyönyörü leánya, Amalia. Ez Borc birkás fiát, Adorjánt szereti s Adorján is őt, de utólag elhidegültek egymástól, a leány megszöktettette magát Ludvéghy báróval s később, mikor azt már tönkretette, újra elvétette magát Adorjással s ezt is tönkretette. — „A két Trenk“ Mirandája is e csoportba tartozik.

A *Sárga rózsában* a kacér, pusztai parasztlány áll érdeklődésünk középpontjában. Klárinak, a hortobágyi csapláros lányának szeretője Decsi Sándor volt, de elvitték katonának. A leány Lacza Ferkónál talált vigasztalást. Azonban Sándor visszajött. Első meglepetése az, hogy az általa ajándékozott ezüst fülöngyöt bearanyozva találta. A leány azt hazudja, hogy ő aranyoztatta be, a legény azonban a Pelikán váltójából megtudja, hogy Lacza Ferkó aranyoztatta be. A leány észreveszi, hogy Sándor nagyon szereti őt, csak teheti, hogy most már szakít vele. A legény

azonban komolyan elhagyja. Ekkor Klári, hogy visszatérítse őt, nadragulya varázsitalt itat vele, amittől Sándor beteg lesz. Klári ápolja. Mikor felgyógyul, kitudódik, hogy a leány itatta meg, de a legény nem vall rá. — Jószívú, szerelmes, de kacér teremtés, hiú és huncut. ravasz és hazudozó.

A *Kráóban* egy eszményi feleséggel találkozunk. Egy rút napon ugyanis arra jön rá Filibert, hogy a felesége mást szeret. Szemrehányást tesz neki, mire az egész hidegen ennyit mond: „Csak nem fogom szeretni magát ezzel a majompofával.“ — A „De kár megvénülni“ c. regényben egész csokor kacér nőt találunk. (Fritillaria, Passiflora.) Ilyen Mirabella is (Mindent látni sem jó).

„*Erdély aranykorában*“ egy rabnőből lett veszedelmes hurival találkozunk. Azraele Ali basa tulajdona volt, de ő tőle Corsar bég elszöktette. Ettől a huri Balassa Imréhez került. A szökésnél maga is közreműködött. Ez az asszony mindenkire veszedelmet hozott. Corsar méregtől halt meg, Balassa Imre pedig földönfutó lett miatta. Balassa ugyanis, mert a nádor szorongatta, megőrzés végett rábizta Bánfi Dénesre a lányt, ki Balassa szerint a legszebb és leggonoszabb volt a világ valamennyi asszonynépe között. Bánfi egyszerűen eltulajdonította magáénak, megírva Balassának, hogy lovát, óráját, szeretőjét sohase bizza másra. De Bánfira is veszedelmet hozott a leány, mert épen ezt megtudva, indították meg ellene a harcot, szinleg ezért, voltaképp, mert Teleki el akarta tenni őt láb alól. Azraele, mikor megtudja, hogy Bánfit mindenki elhagyta, megszökik tőle s ép üldözőjéhez pártol: Csáki Lászlóhoz s megmutatja neki Bánfi rejtekét. Aljas lelkű leány ez, kinek csak a nagyobb hatalmú ember tetszik. Kegyetlen vérszomjjal végig tudja nézni azt is, hogy mint tépi szét párduca a beléje szerelmes oláh legényt. — De büszkeségét megalázta Bánfi e szava: „Ugy látszik, hogy kigyelmed az én avultjaimat viseli,“ mondja Csákinak. — Ilyen demonnak indul a „Török világ Magyarországon“ Azraeléje is, ki a kegyencnőket vízbe hányatja, félrevezeti Hasszánt, de Feriz bég kérésére, kit imád, megmenti Ghyka herceg nejét s gyermekeit. Ő jó példa arra, hogy a kacér és romlott nők egy gyöngye pillanatban megmutatják sebezhető oldalukat. (Pompeia is.) Ide sorozható a Szép Mikhál Dzsigerdilája is.

A magasabb művészetű csalónő alakjával találkozunk az „*Akik kétszer halnak meg*“ c. regényben. A Temetvényi s Opatovszky birtokokat egyesíteni akarta Diadem úgy, hogy mindkettőt előbb tönkretette s aztán átadta egy konzorciumnak. Ezt Atalanta segélyével tudta kivinni. Ez egy híres cirkuszi művésznő volt, akibe a féleszű Kornél (Soma) belebolondult. A leány Kocur segélyével nejevé tette magát Somának, ki elhagyta érte T Palma grófnőt. Atalantának ugyanis nem vagyona kellett, hanem neve. Mutatta a szerelmet, mikor meglátogatta betegágyában Kornélt s a vízbe is ugrott, mikor megtudta, hogy Kornél a Pálma vőlegénye. Ekkor az eszét elvesztett Kornél nőül vette őt. Nehány év múlva két gyermekök is lett: egy fiu és leány, apjuk s anyjuk képmásai. Kornél csak ritkán látogatta meg nejét. Egy alkalommal eljött s a ravasz nő rávette, hogy írja meg azt a levelet, amelyben ő saját magát bolondnak nyilvánítja s így nem kerül a haditörvénytörvények kezébe. (Ugyanis Soma nemzetőr volt). Kornél meg is írta, de pecsétet nem ütött rá, pedig anélkül az ő írása nem ért semmit. Kocur ugyanis figyelmeztette őt arra, hogy neje Kornélt bolondnak akarja nyilvánítani s Döblingbe vinni, hogy hozzájuthasson 40 000 forintjához. A nőnek azt mondta Soma, hogy a vízbe ejtette a gyűrűt csónakázás közben. A nő éjjel kijött, alámerült (tehát a vízbeugrásra sem kellett volna sokat adnia Kornélnak, mert a nő, mint Loreley, már mutogatta magát), felhozta. Kornél nagy élvezettel nézte, hogy hozza ki a nő a hamis gyűrűt (mert hamisat dobott bele). Azután kerekét oldott, félve felesége haragjától . . . A pénzhez nem juthatott hozzá Atalanta s így adósságaitól kényszerítve, kénytelen volt leányával hajdani művészetének élni.

Gulyás József.

(Folytatása következik.)

ESKÜSZÜNK.

— A „Főiskolai Ifj. Egyesület“ által hirdetett pályázaton díjat nyert óda. —

Állt a Kárpátoknál egy vasba öltözött,
 Turáni hős vártán, kelet s nyugat között.
 Száz pogány hordával nézett farkasszemet,
 Rettegte erejét dél, észak és kelet.
 Testével zárta el a sziklai utat, —
 Mely pogány keletről napnyugatra mutat,
 Egy ezredéven át.
 S amint önsebében véres csaták után
 Álomba merült az évezredes vártán:
 Sehonnai népség tábort űlt felette,
 Kemény, izmos nyakát járomba vetette!
 Nagy vérhullatásnak rút vas lett a bére!
 Éhesen szállt a sas Mohácsnak sebére...

De im virradni kezd . . . S mit vártak oly'régen:
 Gyönyörű szép hajnal ragyog fel az égen.
 Szétönti sugarát: száll a világon át
 A hir: „Egyenlőség! Testvér'ség! Szabadság!“
 A turáni hős is felüti a fejét,
 Széttétekint, majd feláll s megrázza bilincset,
 Aztán porrá zúzza, mint egy raboroszlán,
 S úgy harsogja végig a nagy magyar pusztán:
 „A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!“

Hetven éve volt csak, március Idusán,
 Hogy átnyilalt a szó a rab magyar pusztán,
 Azt harsogta, zúgta négy folyónak árja,
 A bércek élén vihar harsonázta:
 Halld világ! Észak, dél, napkelet és nyugat!
 Esküszik a magyar a Kárpátok alatt:
 Hogy nem hordoz láncot, kardot visel a kar!
 Régi, nagy híréhez méltó lesz a magyar!
 Hogy le fogja mosni, mi nevéhez tapadt
 Undok gyalázatból rab századok alatt!

Hogy a becsületért százszor is mer, ha kell,
Halállal halni meg minden magyar ember,
Hogy szabad lesz a hon, rabszolga hant alatt
Szabad apák csontja nem pihen, nem nyughat.

Óh! Hozsánna néked, március Idusa!
Árva magyar nemzet hajnalhasadása!
Zengje dicsőséged három völgy, négy halom,
Ah! Te vérnélküli, fehér forradalom.
Ki megszentelődöttél később vérhullással
Magyar babérokkal, dicső elbukással.
Legyetek áldottak, bilincstörő ősök!
Élni, halni tudó márciusi hősök!
Merre magyar honban sirotok domborúl,
Áldó imádsággal egy nemzet leborúl.
Fegyvercsörgés közül kiált fel hozzátok
Márciusi tűzért-küzdő unokátok,
Hogy váljék valóra könny-, vér-, életáron,
Ami márciusból még most is csak álom!
S ha újra elszunnyad véres csaták után
A maroknyi hősnép a Kárpátok alján,
S drága piros vérnek bilincs lesz a bére,
S lakomázó népség száll sajtó sebére:
Jőjjetek el újra s esküdjétek velünk:
Esküszünk az égre, hogy rabok nem leszünk!

Kriston A.

SZÜRKE DÉLUTÁNOK . . .

Ma, hogy megint szürke köd borult a városra s a hulló permeteg bevert a tanyámra, hát csak végig vágódtam a nyomorúságos diákládán s a cigarettám kékesen szállongó füstjét bámulva lelkem elborong a múlton, meg a jelenen. Odakünn lassu szítalással hull a köd s mig kibámulok a repedezett ablakon, siratósan szomorú, vagy vidám, kacagós históriák jönnek az eszembe . . .

. . . Alakokat látok s szinte hallom a szomorú kesergő beszélgetésüket, amint mondják, hogy ma megint eggyel kevesebben vagyunk abból a vidám gárdából, amelyik nyolc esztendővel ezelőtt lépett be az Alma Máter nagy vas-kapuján; elköltözött az élők sorából a kis kenyeresünk, az örökké komoly arcu Csajághy Laci.

Majd sarkantyúpengés üti meg a fületem, kardok csörrenése hangzik s katonás léptekkel látom elvonulni a régi osztályom annyi sok-sok tagját, akik már idestova két esztendeje, hogy elhagyták a vén iskolát, mert tenger sok a muszka és hát hadba szólította őket Ferencz Jóska, hogy állítsák meg a törtető áradatot. Hát csak elmentek a vidám jó fiuk s azóta csak a kósza hír beszél róluk, hogy ott vannak az ádáz nagy csatában, szétszórva a világ négy tája felé, s kegyetlen elkeseredéssel állják a vihart Egyiket-másikat bizony igen megtépte már az élet, de azért ha csendes estéken összebuynak a lövészárók vérfoltos fenekén, hát csak elszomorkodnak a régi jó időkön, mint ime öreg diák magam is, vagy kacagósra hajlik a kedvük, mert viselt dolgok jutnak az eszökbe, abból az időből, amikor még — hajh! — nagy volt a játékos kedvük a bodrogparti kis diákvárosban, az Alma Máter ódon boltivei alatt.

Eltünődöm a bánatukon; szívesen mulatnék a jókedvű fiuknál, de elragad az emlékezés láza. Kacagás üti meg a fületem, nevetségesen naiv és kicsinyes pecek és tudatok emléke rajzik emlékezetemben s látom Fekete Palit, amint búra hajlott lélekkel lépőállásban áll az aszfalton s könnyes szemmel bámul egy tovalibbenő, kis, fehér szoknya után . . . Látom Rajz Miklóst, amint vonagló ajakkal csapja földhöz a krizanthéumot cserepestől, mire pedig az volt rávésve bicska hegyivel, hogy: Juliska . . . Látom Nagy Bandit,

amint könnyet töröl ki a szeméből, mert — hejh! — jobban volna erről nem beszélni, — karikagyűrűt látott az ideálja vékony, fehér ujján.

Nagy Bandi . . . Tehát ki volt az a Nagy Bandi? Minden idők legnyurgább nyolcadikos, akit valaha láttam. Még most is kacagós kedvem kerekedik, ha magam elé rajzolom vékony hosszúra nyult alakját, amint széles Lendvai lépésekkel végiglógott az uri negyeden. Mert arra járt Bandi. Ugyanis ott lakott a kis Csermák Marcsa: az édes. Valahogy igen belenyilalott a kis, szőke fürtös feje a Bandi szívébe, pedig hát akkor őszre járt az idő, csak a krizanthemumok nyiltak még itt-ott, meg az őszi rózsa. Tehát ez balga beszéd nagyon, mert a Bandi mégis csak szerelmes lett, még pedig nagyon. Csak a hegedűje mondhatná el a szerelmét, meg a nagy könnyes bánatát, ha földhöz nem vágta volna. De földhöz vágta a svihák, mert rájött, hogy olyan gyenge a hangja, hogy a Marcsa sohasem ébred fel rá, bármennyire rikatja is az ablak alatt. Szomorkodott is sokat a gyerek; csak akkor láttam még egyszer olyan szomorunak, mikor a karácsonyi vakációt kiadták s bucsúzni ment a Marcsához. De egyszerre jókedve kerekedett, mikor belépett a kapun, mert látta, hogy a Marcsa az ablakból integet feléje.

— Kezét csókolom!

— Jöjjön csak, jöjjön!

Hát ment is a Bandi. Még talán a nyakkendőjét sem igazította meg, csak sietett be.

— Kezét csókolom!

— Isten hozta! No szép, hogy eljött. Tudja-e, hogy vártam?

— Igazán? De talán csak nem akar megint szidni?

— Nem, azt máskorra hagyom, pedig megérdemelné, de most egy nagy szívességre akarom kérni.

— Parancsoljon!

— Ugy-e maga szokott vadászni?

— Egyebet sem csinállok odahaza.

— S eredménnyel?

— Kizárólag, öreg vadász vagyok már én.

— Szép. De mondja, van maguknál róka?

— Mint Patakon diák.

— Hát akkor, Bandi, arra kérném löjjön nekem rókát!

— Rókát? Minek az magának?

— Tudja annak a prémje nagyon szép és most divatos.

— Ezer örömmel, amennyit parancsol. Holnap már otthon leszek és esetleg már holnapután lehetek.

— Tehát várhatom.

— Egész biztosan, mint a holnapi napot. — mondta Bandi blazirt fölénnyel s egy cigarettára gyujtott.

A Marcsa örült és hogyne örült volna s nagyon kedves volt ezen az estén Bandihoz. A Bandi is nagyon hangulatában volt és beszélt is össze-vissza annyi badarságot vadászatokról, nyulakról, vadászokról, hogy a Marcsa nem győzte csak a kis kezét összecsapdosni bámulatában, hogy a Bandi olyan ügyes fiú. . . . Mert ügyes volt a Bandi. Saját szájából hallottam, hogy akárhol, s akármerre járt, mindig ő lőtte a legtöbb nyulat. Csodálatos és ravasz fufangokkal élt s megesett, hogy a társak kormozatlan csövel mentek haza s az ő lapockáját akkor is verdeste négy-öt nyúl. Úgy mondta ő ezt Marcsának is. Úgy lőtt „kapásból“, mint Tell Vilmos s célzásból, mint az istennyila, amelyik tudvalevően hétszer csapott be egymásután a szuhai malomba . . .

Nagyon sokat és nagyon soká társalogtak még s mikor az iskolaóra hatot kongott, akadt meg egy kicsit a társalgás, mert a Bandi készülődni kezdett. A Marcsa kikísérte az előszobába s ott mikor a kis kezét odanyujtotta bucsúzóra, hát a Bandi csak elpirult s közelebb lépett egy lépéssel.

— Marcsa, Édes. Előleget nem kapok?

— Bandi! — ijedt meg a Marcsa — már megint rossz lesz?

— Hát elereszt? Így? Van szive?

Hát nem volt a Marcsának szive! Egy kicsit habozott ugyan, de aztán elgondolta, hogy így biztosabb a vásár s lassan odahajlott Bandihoz. Én nem tudom miért? Talán sugott neki valamit. Még pedig valami nagyon kedves dolgot, mert a Bandi nagyon boldog arccal ment ki azon az estén az állomásra. A szeme ragyogott, mint a hajnalcsillag s a karjait úgy dobálta, mintha Galiciából kérte volna kölcsön, direkt erre az estére.

A vonatban ábrándosan hátradőlve hallgatta a kerek egyhangu kattogását s hogy el ne aludjon, valami halk, sohasem hallott, érzélgős melódiát kezdett fügyölni. A vonat gyorsan

nyelte a kilométereket s a kerekek ütemes zörgése egyre nagyobb lett. Majd egybefojt minden zaj s Nagy Bandi egyszer csak azon vette magát észre, hogy ott áll a Marcsáék előszobájában, szembe Marcsával, aki lassan hozzá hajlik és megcsókolja. Felriadt. Megnézte az óráját s látta hogy éjfél elmúlt. Itthon vagyok, — gondolta — s kinézett az ablakon. A távolból apró lámpások mécssora fénylett. A vonat meglassította futását, megállt s Bandi könnyű paktáskáját hóna alá kapva, kilépett a csikorgó decemberi éjszakába.

Hajnaltájt lehetett az idő, mikor haza ért, de azért reggel még nyolc óra sem volt, mikor öltözni kezdett.

— Mért nem alszol? — biztatta az apja. —

— Vadászni megyek

— Vadászni! Hát nem érsz rá egész vakációban?

— Ráérni ráérek, de ez egy kicsit sürgős.

— Miért?

— Megigértem a . . . a fi . . . fizikaprofeszoromnak egy pár róka prémet.

— Minek az neki, te?

— Valami villamos áram fejlesztőnek. Kezét csókolom apa!

— Szervusz! — ezzel a Bandi elloholt.

A falun ment végig. Egy kicsit feszíteni akart a fiu, mert nagyon elegánsan kicsípte magát. Újdonat új, szürke gyapju bricsesz volt rajta, barna vadászcsizma és sárga bőrkabát. Keskeny karimájú vadászkalapjánál vaddisznó sertét borzolgatott a decemberi szél s a válláról csak úgy hanyagúl odavetve lógott a puska.

Hát, mondom, így ment a Bandi vadászni. Amint ott lépeget nagy gangosan az utcán, hát csak jön vele szemben a kisebbik papkisasszony.

— Ah! csókolom a kis kezét!

— Isten hozta, Bandi! Már itthon?

— No, úgy félig-meddig — szellemeskedett a fiú.

— Hogy-hogy?

— Testileg itt, lelkileg Patakon.

— Ugy? Milyen szellemes!?

— Tudja, rájön néha az emberre.

— S most hova megy? Vadászni?

— Mégpedig rókára!

— Miért épen rókára?

— Megigérttem egy kislánynak egy pár rókaprémet, hát ezért.

— Kislánynak?

— No igen! Kijár érte egy pár csók, hát szivesen teszem.

— Ugy? Isten vele!

— Kisztihand, — mondta hűvösen Bandi s tovább ment. A kicsit, gondolta mosolyogva, úgy látszik sérti. Elvégre is nem kívánhatja, hogy én ő utánna sóhajtozzam karácsonytól-husvétig. Pláne ő utánna, egy kis, naiv falusi lány után. Istenem, milyen mások is a pataki lányok! Fehérek, finomak és ami fő, hamisak, mint egy ujbpesti kétkoronás. Mert hamisak, — gondolta Bandi — s leakasztotta a pusztát, mert kiért a mezőre.

Szép decemberi nap volt, egy kicsit ugyan hűvösen fújt az északi szél s mikor a szabad mezőn elzugott mellette az első szélroham, hát Bandi szeretett volna visszafordulni. Hirtelen nagyon hidegnek találta az időt s kietlennek a pusztaságot. De azért elindult mégis, mert eszébe jutott a Marcsa. A hó szárazon csikorgott lába alatt, keze rá dermett a hideg puskacsőre s hidegtől könnyes szeme mereven bámulta a vakítóan fehér hósíkot. Pusztá és kietlen volt a határ, sehol egy fa, egy bokor, csak keletről, ahol szelid lankába hajlik a dombhát, látszott az akácós vékony, felső koszorúja. Bandi arra felé vette az útját, mert a hómezőn apró sötét pontok mozgását vélte észlelni. Megkerülte az akácost s úgy intézte, hogy a dombélen egyszerre felbukkanva lepje meg a gyanútlan csapatot.

. . . Varjúk voltak.

. . . Fekete, lomha testüket nagy, széles szárnycsapásokkal dobták a levegőbe s süketen, tompán kiáltozták:

„Kár . . . kár . . .“

Hát bizony kár volt feljönni; — gondolta Bandi — s visszafelé indult. Egy kis elkeseredés félet érzett, mivel még csak nyomát se látta se rókának, se nyúlnek s pechet emlegetett. Valahogy úgy találta, hogy egy kicsit könnyelmű volt az ígérete, de azért bizott a sikerben s bizonyos benső örömmel gondolt arra a pillanatra, amikor majd a délutáni korzón először fog feltűnni az elegáns prém. A fiúk pukkadni fognak, — gondolta — s megnézte az óráját.

Tizenegy óra volt, Bandi tehát hazafelé indult, de amikor a falu végére ért, iszonyú dolog jutott eszébe. Mi lenne, ha meglátnák a faluban, hogy üresen tért meg. Holnap már az egész falu erről tárgyalna s az irigy lány még kinevetné.

— Rettenetes! — sóhajtott maga elé — s átcsapott a földeken, hogy majd a kertek alól kerül be az udvarba.

És azután ez így volt mindennap. Nagy Bandi végigszenvetde a vágy, a reménykedés s csalódás minden izgalmát, de hiába. Nem jött még csak lövésre sem semmi.

Marcsa pedig folyton kérdezősködött: „Van-e már róka? Mikor kapja meg?” stb. . . Bandi dühös volt egy kicsit ilyenkor, de azért azt írta vissza, hogy már két drb. prém van, de a szücs szerint a szárítás és a kikészítés előreláthatólag eltart egy pár napig. Így hát csak magammal viszem stb. stb. etc. etc. Közben dühösen járta a mezőt. Néha egy egy sikertelen nap után csaknem sírt, de hiába, a vakáció összes zsákmánya nem volt több, mint egy nyúl kölyök, két varjú, meg egy fogoly. No ezeken ugyan kevés a prém, — gondolta keserűen, — pedig már megírtam, hogy van, sőt a szücsnél van.

No, de ha ma sem lesz, — gondolta az utolsó délutánon, — föbelövöm magam.

Pedig nem volt rá egy csepp kilátás sem. Istentelen, zord szél fújt s az eget sűrű kárpitként fogták körül a hideg hófelhők. A fűzesek felett fekete madársereg kerengett s Nagy Bandi dühösen, dideregve küzdötte magát előre a térdig érő hóban.

Keserű gondolatok forogtak a fejében s keservesen átkozta magát, könnyelműségét, meg a prémet. Már erősen alkonyodott, de ő még egy próbát akart tenni. Meg akarta nézni az urasági akácost. Arra felé tartott, hát mikor épen át akart ugrani az akácost körülvevő árkon, sóbálvánnyá meredt a meglepetéstől . . . A szélső akác alatt orral az erdőnek, háttal neki, a hóba lapúlva hevert egy dús, vörös bundájú, nagy róka . . . Bandi azt hitte, hogy dzsinnek bolondoznak vele . . . majd kiejtette kezéből a puskát, csak bámúlt mint a sült hal a szakácsra. De aztán magához tért. Lassan vállához emelte a puskát s célzott.

— Eh, de mégsem, — gondolta, — nagyon messzi

van. Ezzel leeresztette a ravaszt, hogy el ne csattanjon s átugrott az árkon. Lassan, nagyon óvatosan ment a róka felé s megállt tőle úgy tizenöt lépésre . . .

. . . A róka csak feküdt nyugodtan, még csak a farka se mozdult. Ismétlem, a Bandi megállt a rókától tizenöt lépésre s egyet sóhajtott . . . Lelkén át viharzott az elmúlt napok minden vágya, reménysége és keserősége. Nagy és kegyetlen haragot érzett a róka ellen. De aztán megennyhült haragja. Lelkén meleg szellő suhant át, arca mosolyra derült, mert eszébe jutott a Marcsa: az Édes . . . Milyen szép is lesz. Micsoda pompásan fog állani a barna vörös prém a Marcsa lenszőke, hamvas selyem hajához. Hogy fognak irigykedni a lányok s pukkadni a fiúk. Hát mégha az árát tudnák, — gondolta — s aztán fölemelte a puskát s célzott.

— Eh, mégsem! Hiszen, ha fektiben lövöm, szétmegy, hogy sohsem lesz belőle semmi. Jobb futtában löni, nagyobb távolság, kisebb seb, szebb prém, ebből kifolyólag nagyobb ár. Bandi fényesnek találta a logikát s füttyentett egyet . . . A róka nem mozdult . . . Akkor egy lépést lépett előre s elkiáltotta magát: „Hajrá!“ A róka felriadt s inaszakadtan lódult az akácoknak, Nagy Bandi pedig, hiszen öreg vadász volt, mosolygott egyet a nagy ijedtségen s lassan, nyugodtan felemelte puskáját, célzott s megnyomta a ravaszt.

. . . A puska nem dörrent . . .

Megnyomta a másikat! Csend.

Ijedten kezdi nyomogatni egyszerre mind a kettőt. Semmi nesz. Arcát előnti a vér, szeme elhomályosúl, keze görcsösen rángatja a ravaszt. Semmi . . . S akkor egyszerre észretér.

— Óh, én cimeres ökör! — hörghi elsápadva, — elfelejtettem felhúzni a puskát, amikor átjöttem az árkon . . .

. . . Az erdő felől lomha, szürke ködöt hajt a szél, a varjak szüntelen kárognak. A domb élen keletnek kanyarodva, lassú ügetéssel lohol a róka. A növekvő homályból halványan szürkélik ki a diák meggörnyedt alakja s amint ott áll puskájára dőlve, kékre fagyott kezét szeméhez emeli s úgy néz soká, nagyon soká keletnek. Aztán egyet sóhajts s lassú, nyugodt lépésekkel ugyan, de nagyon szomorú, bánatos arccal megindul hazafelé . . .

Szendrey László.

ISTENEM ALKONYÁN.

Ott, hol a sötét lomb lehajlik a földre
 S elmerengő csendben piheg a szent magány:
 Leborulok én is lelkem roncsaival
 Az én Istenemnek hanyatló alkonyán.

Felettem a mennybolt végtelen kárpitja . . .
 Rajta bús hangulat, ezer kis tünemény . . .
 Elszállt idők hangja, bús melódiája
 A megfagyott csendben lopva szárnyal felém.

Megcsókolják lelkem . . . Az felzokog rája.
 Csitítgatja a csend lágyan, sejtelmesen . . .
 Gyermekeistenemnek biboros alkonyán
 Árva világomnak új Egét keressen.

ÁLMOMHOZ.

Elcsendesült a nagy világ . . .
 Alszol, szép kedvesem!
 Gondolatban fehér ágyad
 Mégis felkeresem.

Álmod látok, tündér-álmod,
 Úgy írom e dalom,
 Téged látlak, legszebb Álom!
 Szépséges angyalom.

A LEGACZIÓ TÖRTÉNETE.

Irta : SZABÓ ANDOR.

7.

Az előzőkben láthattuk ama sikeres harc lefolyását, mely a legációk visszaállításának érdekében történt. Ami a beszüntetés indokait illeti, majd mindig az képezte ezek alapját, hogy a népet egy fölösleges adónemtől kell megszabadítani. De nem hallgathatjuk el a tulajdonképeni okot sem, mely abban leli magyarázatát, hogy a magyarellenes bécsi kormány rossz szemmel nézett minden olyan intézményt, mely a felekezeti összetartást segítette elő, mely ébren tartotta a vallásos öntudatot s propagatív tényezője volt a magyar nyelvnek és amelynek hazafias szelleme mintegy kerékkötője volt a németesítő törekvéseknek.

A legációk, miként az ünnepek, háromnaposak voltak egészen a 18. század végéig. Egynémely egyházközségünkben még mai napig is fennáll ez a régi szokás. A *tiszán-inneni egyházkerület* az 1786-ik év, május hó 19-én kelt végzésében törli el az ünnepek harmadik napjának megünneplését. Indokai a következők:

1. Mivel azon harmadik nap megünneplése Magyarországon a római katolikusoknál már Mária Terézia uralkodása alatt eltöröltetett, ennélfogva nincs értelme, hogy mi ebben a dologban teljesen eltérő véleményen legyünk.

2. Mivel maguk a helvét eklézsiák, amelyek hitvallásának el vagyunk kötelezve, úgyszintén az angol, holland stb. reformált eklézsiák ezt a napot nem ünneplik.

3. Mivel azzal a kegyesség semmiképen nem mozdítatik elő, az emberek általában a tapasztalás tanúsága szerint ezt a harmadik napot dorbézolásra, részegeskedésre, táncolásra, veszekedésre fordítják. Végül

4. A tanulóknak a patronusokhoz történő hivalkodó kimenetele következtében magukra az egyes gyülekezetek lelkészeire nézve szerfölött terhes három napon át szent beszédeket mondani a népnek.¹

Az egyházkerület ezen végzése nagy visszatetszést szült a gyülekezetek körében. Sokan magukat a lelkészeket vádolták, mintha ők lettek volna egyedüli okai a harmad-

¹ Révész : Figyelmező VIII. évf. 1877. 493. oldal.

nap eltörlésének, hogy pusztán kényelmi szempontból ne kelljen az ünnepek alkalmával annyiszor végezniök az istentiszteletet. És mikor a legációk ismét visszaállítottak, az egyházak több helyről beírtak az iskolák vezetőségéhez, kijelentvén, hogy ha eltörölték a harmadik nap megünneplését, ők meg az ünnepi diákokat nem fogadják el. Birtokunkban van egy (bizonyára több is volt) ilyen tárgyú érdekes levél az ondi gyülekezet előljáróitól, melyet teljes egészében közlünk :

Méltó tiszteletre méltó kegyes lelki tanítóink !

Jóllehet, hogy az Venerabilis gyűlésekben elvégeztetett, hogy az hármass ünnepek csak két nap tartassanak ; ahonnan kitetszik az, hogy az teljes szentháromság egy örök Istennek ócsárolják az hármass isteni tiszteletet, holott az egész keresztyénség egy isteni természetben három isteni személyeket hiszünk és vallunk, amely isteni személyeknek a mennyekben is a szent angyalok és a megdicsőült szentek is meghármasztatják az ő isteni tiszteletöket, amelynek formájára avagy követésére a mi régi kegyes atyáink, avagy eleink is meghármasztatják az ő ünneplésöket és isteni tiszteletöket. De már ma, óh boldog Isten, sókálják neked csak a hármass isteni tiszteletet is. Óh Úr Isten, adjad a te szent lelkedet kettős mértékben a te szolgálóidnak, hogy ide s tova ne tétovázzanak ezt mondván: hogy a község a harmadik napját csak korhelységgel és ide s tova járással tölti el az ünnepeknek. Az ugyan meg volt eleitől fogva a hívekben, de nem mindnyájunkban. De arra is a papok adnak szabadságot, ők is kimozdulnak harmadnapján az ő házukból, főképen túl a Tiszán levő papok. Óh boldog Isten, még a te szent napodon, a vasárnapon hordatják az ő búzájokat, szénájokat ! Boldog Isten, be nagy gerenda van itten, de nem látják azt azok, akiknek látni kellene. Ha csakugyan elhagyatják a hármass ünnep, amely nem a szenteknek,

hanem a teljes sz. háromságnak tiszteletére rendeltetett: így hát nem szükségleszen nekünk többet az diák, magok vonják el ezzel az méltó adakozót az hívek cseléditől.

A melyek után vagyunk kegyes lelki tanítóinknak minden jó dolgokban engedelmes tagjai.

Ond, die 23. Maj. 1790.

*Az ondi reformata ecclesianak
előjárói közönségesen.²*

Mint már az előző ismertetések során megállapítottuk, a legátusok ajánlólevelet, ú. n. „pátens“-t vittek magukkal jóltevőikhez, mely pátensek aláírói, illetőleg szerkesztői, az egyes főiskolák tanárai vagy széniorai voltak. Széniori pátens már a 17. századból található, be is mutattunk egy ilyet, szerzője: *Parasznyai István*, a Gyulafehérváron időző sárospataki kollégium széniora s *Apafi Mihály*, erdélyi fejedelemhez van intézve. Keltezése 1684 máj. 15. [pünköst.] Ezen pátensek érdekes tartalmára való tekintettel közlünk az alábbiakban egy, a 18. század második feléből fennmaradt ajánló-levelet, melynek szószerinti szövege a következő:

Tekintetes Nagy Asszony, kegyes patrona Asszonyunk!

Nagy oltalmok vagyon a keresztyén híveknek az után is, hogy az Ur Jézus emberi természetére a földről eltávozott. Mert ugyanis ő elmenetele után küldötte a Szent Lelket, hogy az lenne tanítványi Seregének vezére, szószóllója és oltalmazója. Mely munkáit ez a hatalmas Isteni lélek ma is cselekszi a keresztyén hívek közül, a midőn azokat az idvesség után vezérli, vádoltatásaikban nekik pártjokat fogja, kísérteteikben őket védelmezi. Hogy a Szent Lélek Ur Isten vezérlése alatt való ilyen oltalmakat a híveknek beállandó pünkösti Innep napokon hirdethessék és előadhassák a Tekintetes Asszony és egész hívő háza előtt

² L. Révész: Figyelmeztető VIII. évf. 1877. 493—494. 1.

is, a végre kiküldöttük a Battyogi Református Szent Ecclesiába Collégiomunknak érdemes és bessületes tagjait, úgy mint *Pétzeli Józsefet* és *Komáromi Györgyöt*. Akiknek szájkban, hogy legyen szerencsés és előmeneteles a praedikálandó ige és hogy a Hívek általok is a Leikeikben épületet vehessenek s érhessenek igaz Pünkösti örömet, óhajtjuk és maradunk a Tekintetes N. Asszonynak

Debreczen die Maj. Anno 1776.

Igaz kötelességű kész szolgálai :

*A Debreczeni R. Collégiumnak
Rectori és Professori.*³

E pátens az 1776 ik év pünköst ünnepére kiküldött battyogi két legátus, a híres Pétzeli József és Komáromi György ajánló-levele, szerkesztője Sinai Miklós.

(Folyt. köv.)

³ Eredetije a debreceni kollégiumi könyvtár kézírattárában.

MÁRCIUS IDUSA.

A „Főiskolai Ifjúsági-Egyesület“ által hirdetett pályázaton dícséretben részesült óda.

Glóriás nagy napja magyar nagy időknek,
 Március Idusa! óh jövel, jövel!
 Hosszú, sötét éjünk fényes virradatja,
 A te szent napodon szívünk ünnepel.
 Lelkünk lánggal ég, az ajkunkon dal hangzik;
 A szabadság forró, lázas éneke,
 S szent lelkesedéssel ünnepelünk téged,
 Magyar szabadságnak áldott ünnepe! . . .
 Hetven éve már, hogy lángra gyúlt a fáklya,
 Hetven éve már, hogy szabadok vagyunk,
 Hogy megszűnt a rabság nagy, nyomasztó átka
 És felvirradt a mi dicső, szent napunk,
 Hetven éve már, hogy próféták szavára
 Letépte a nemzet rabbilincseit,
 Hogy karddal kezében állott ki a sánkra,
 Védeni halálig féltett kincseit.
 Hetven év! Szememről múlt fátyola lebben,
 S látok lelkesítő, nagy látásokat . . . .
 Látok hívó szóra csatasíkra menni,
 Szabadságért égő, dicső fiakat.
 Látom csatájokat, amint vívni mennek,
 Nótás ajakkal a szent zászló alatt,
 Mikor ágyúdörgés rengeti a földet,
 S gyilkos fegyvertűzben holtak hullanak.
 Látom lobogni a három színű zászlót,
 Amint koszorúsan lengeti a szél.
 És lelkesülök a csodálat hangjától,
 Melyen győzelemről Petőfi beszél.
 És sűrű köd borúl két látó szememre,
 Mert letört a zászló Világos alatt,
 S cserkoszorú helyett martyr-halál, börtön
 S bitó lett a sorsa annyi honfinak.
 Börtön sötétjétől sápadt meg az arcuk,
 Vagy hontalanság lett harcukért a bér.
 De szenvedésükből erőt nyert az Eszme,
 S a dicsőn haltaknak szent emléke él!
 Mert százszor szent a nagy Március emléke,

Százszor szent a tenni tudók serege,
 Kiknek vére hullott a szent szabadságért,
 Nevöket is áldjad Árpád nemzete!
 . . . Terebélyes fa már a szabadság fája,
 Im a nagy viharban szirt-szilárdan áll,
 Hatalmassá lett a nemzet árnyékában,
 Nagyságának hire fél világra száll.
 A porozló, aki hajdan letiporta,
 Ma meggörnyedt háttal áll a nép előtt,
 Az apák kiömlött vére megboszúlva.
 Nem haltak hiába — halált a dicsők!
 Zengjen hát a dal, az örömnök éneke,
 Zengjen a szabadság hálahymnusza,
 S örök ragyogással ragyogjon szent fényed,
 Szabadság napja! Március Idusa!!

Szendrey László.

CIGÁNYOK A LANYKÉRŐBEN.

Bohókás népszinmű egy felvonásban. Történik egy szabolcsi faluban, 1918. húshagyó keddjén.

Szereplők:

Menyasszony.

Völegény.

Töhötöm bácsi és } a menyasszony szülei.

Töhötömné

Gömböcz bácsi és } a völegény szülei.

Gömböczné

Lajhár, a lánykiadó.

Kanócz suszter, a lánykérő.

Darcsi kántor, a menyasszony keresztapja.

Dumáné és } szakácsasszonyok.

Lajhárné

Cigányok.

Kutyák.

Maskarák.

Látható jobb felől a felső-ház (az utca felőli szoba), bal felől a pitvar (konyha féle az alsó- és felső-ház között) a Töhötömék házában. A felső-házból két ablak néz az udvarra. A pitvarból egy-egy ajtó nyílik a felső és alsó-házba, egy pedig az udvarra. A felsőház és pitvar butorzata és ennek berendezése egy jómódú, falusi földmives családe. A pitvarban lévő kemence szája a nézők felől. Jobb és baloldal a nézőktől számítandó.

Első jelenet.

Völegény, menyasszony; Töhötöm, Gömböcz és Gömböczné; Lajhár, Kanócz (megterített asztal mellett ülnek a felsőházban). — Dumáné; Lajhárné és Töhötömné. (A két előbbi egy-egy tál levest helyez az asztalra s folyton lőt-fut ki s be, Töhötömné pedig bent tesz-vesz, kínálkozik.) — Cigányok. (Halkan huzzák).

Töhötöm bácsi (a cigányhoz). Psz! Talán imádkoznánk. (Felállnak. Csend.)

Lajhár: Tessék, Majsztrom-uram!

Kanócz (áhitatosan): Éhséget és szomjúságot nem ismerő, szent Atya-úrsten! Mi élünk, hogy együnk, Te pedig fordítva! Óh, legyünk mi is fordítva. Ámen. (Leülnek. Az ajtón kopogás.)

Második jelenet.

Előbbiek s Darczi.

Töhötöm bácsi: Tessék! (Darczi lép be).

Darczi: Adjon az Isten minden jót!

Töhötöm b.: Hozta az ég s hallgassa meg, jó magiszterkomám-uram!

Kanócz: Van szerencsém! Schuhmájszter von Kanócz.

Darczi (mosolyogva): Und ich Schulmaiszter von Darczi.

Kanócz: Ah! Szervusztok! Bátyám! Ákkor testusok vagyunk! (Megrázza a kántor kezét).

Darczi (a leendő párhoz): Szeretetet, békességet, bort, bűzát, egészséget adjon nektek az Isten, Gyermekeim! (Cigány ráhuzza).

Mindnyájan: Köszönjük, hallgassa meg az Isten! (Darczi elhelyezkedik Kanócz mellett).

Kanócz: Hála az Istennek, hogy ide vezérelt már egy úriforma embert, legalább elcsevegünk.

Töhötöm b. (jókedvűen): Nálunk nem beszél a magyar, ha eszik.

Vőlegény: Nálunk sem ám, ugye majsztrom-uram?

Gömböcz: Nem biz'a!

Kanócz: És ha iszik?

Töhötöm b.: A mán más!

Kanócz: Hát én disznómódra eszem és iszom egyszerre. (Derü).

Darczi: Szellemes és szerény egyszerre.

Kanócz: És szaktárs úr?

Darczi: Én már előbb ágyat vetek a nedünek.

Kanócz: Szóval marhamódra. (Elképped a társaság, Dumáné kiszalad a pitvarba.)

Harmadik jelenet.

Dunáné és Lajhárné.

Dunáné: Szent Isten! Ez a jött-ment suszter hogy sértegeti a mi jó kántorunk! Hogy lenne az marha?!... Jó, jó! (Lajhárnéval beviszik a levest).

Negyedik jelenet.

Előbbiek s a szobában levők. Kivülről egyre fokozódó lárma.

Darcsi: (figyelve). Ha! Minő moraj?!

Cigányok: Gyün a zsördög, gyün a tatár. (Ledobálják szárazfájukat, kirohannak a pitvarba, be a kemencébe. A lakásban csend. Künn egyre közelgő sikongás, üvöltés, dobpergés, lövöldözés, csengés-bongás-kongás, kutyaugatás kezd hallszani messziről).

Kanócz: Jaj, Istenem! Hová bújjak?

Töhötöm b. (idegesen): Eloltani minden lámpát. A pitvarba a kutyákkal! Kaszára! Kapára! (Nagy kavarodás. Lihegő jajj- és sóhajok. A lámpák kialusznak. A kutyaikat a pitvarba zárják. Majd ölszerszámokkal felfegyverkezve meghuzódnak a felső házban. Siri csend)

Kanócz (dideregve): Juj . . . juj . . . juj . . .

Többiek: Pszszzsz.

Ötödik jelenet a pitvarban.

A *cigányok* duzzadó pozával, kérődzve kibújnak a kemencéből. Egyiknél egy nagy, pataki cserép-fazék, másiknál egy tepsi. Kinek töltött káposzta, kinek pecsenye van a kezében. Letelepednek a pitvar földjére s úgy majszolnak. A kutyaik vigyázva várakoznak; mikor látják, hogy hiába, erősen morogni kezdenek.

Bögös: Nye normojj, hogy a Devla hozza rád azs deghet. (Egy-két töltött káposztát dob be a kemencébe. A kutyaik utána futnak s a cigány rájuk zárja az ajtót.)

Kontrás (lélekzetét visszafolytva): Hah!

Primás: Neselnek ott — bent! (A már-már üres edényeket a kutyaikhoz zárják s kinyitják a pitvar udvari ajtaját, mikor is a vad lárma erősebben hallatszik a felsőházban is.)

Hatodik jelenet.

Felsőházbéli, kevéssel később a cigányok.

Darcsi: (sóhajszerűen) Ahán! Nem halljátok! „Akinek van szüz lánya!” (Cigányok berohannak).

Cigányok: Húshagyó, húshagyó! Itt maradt az eladó!

Az egész (ujjongva): Húshagyó, húshagyó! Férjhez megy az eladó! (A cigány rázendit.)

Kanócza (összezsapva kezét-lábát): Hogy az istennyila csapjon ebbe a szokásba! De, hogy is nem tudtam én, hogy most húshogyó kedd van?!

Dumáné (lámpát meggyújtva): Még most görcsöt kötök a kötöm csücskére, hogy jövőre eszembe jusson.

Töhötömné: De folytassuk, ahol elhagytuk! (Elfoglalja ki ki a régi helyét.)

Lajhárné (Dumánéhoz): Gátra! Komámasszony! (Kisietnek a pitvarba; Lajhárné egy székre állva lámpát gyújt; Dumáné pedig a kemence szája elé guggol.)

Hetedik jelenet.

A pitvarban Dumáné és Szarkalábné. Kutya. Később az összes jelenlevők.

Dumáné (a kemence ajtaját nyitva): Jó kis ropogós pecsenyét találunk most fel. (Itt nagyot sikolt s a két kutya rajta keresztül kirohan a kemencéből. Az első kiüti a széket Lajhárné alól, ki lovagló helyzetbe esik a másikra.)

Lajhárné: Jézus Isten! (A kutya kiszaladnak az udvarra; Az egyiken Lajhárné is kikutyagol. A felső házból kitódúlnak.)

Dumáné: A kutya, a kutya! (Szarkalábné nagy ijedten jön.)

Töhötöm: A menydörgős csillagát! Meglövöm! (Körül-fogják Lajhárnét. Bort hoznak mindkét szakácsasszonynak. Sajnálgatják őket.)

Dumáné: Már hiába! Megvolt!

Lajhárné: De hogy ment be oda az a kutya?!

Dumáné: Én se bírom megfogni.

Gömböczné (ijedten): Feledékenységből nyitva maradt. Az ember jár be s ki, bejött a két kutya, belopódzott s valaki rázárta! Ugye, Apjuk!

Gömböcz: Meglehet.

Cimbalmos: Annak azs pecsenyének mindegy, nekünk pedig jobb, mintha a muszka ette volna meg. (Kacsint egyet.)

Kanóc: Oda se neki, csak hogy nem a muszka jön. (Kint egész közletről hallatszik a folyton közlelgő, pokoli lárma mig elvonol a lakás előtt s lassan halványul.)

Dumáné: Igy már csak a kása van hátra.

Darczi: Igy is hosszú a vacsora.

Kanócz: Még a szakácsasszonyokat sem bírnám már megforgatni a hasamtól.

Dumáné: Majd ledagasztom én a Kanócz uram hasát. (Vidulnak a felső házban.)

Lajhárné: Ti meg, cigányok, maradjatok itt s vacsorázzatok! (azok mosolyogva mutogatják felső fogaikat s elhelyezkednek a konyhaasztal körül; többiek bent a régi helyeken.)

Nyolcadik jelenet.

A szakácsasszonyok. Pitvarban a cigányok, felsőházban a többiek. Most itt, majd ott játszódnak.

Lajhárné: Nesztek, cigányok! (Középre helyez egy tál levest; Dumáné pedig egy kásás tállal lép a felsőházba; középre téve visszatér s jól bepölyálva a Lajhárné kezét, egy nagy fakanállal a kezében, együtt megjelennek a felsőházban. A cigányok csak a kanalat nyalják s orrukat fintorgatják.)

Dumáné:

Szomorú hírt hozok, minek nincsen mása,
Szakácsasszony kezét leköpte a kása;
Gyógyító balzsamnak pedig nagy az ára,
Adjon tehát ki ki orvos,-patikára,
Kanócz uram! Látom, hogy igen jóllakott,
Magán kezdem hát el a kis haddel-haddot!

(A cigányok, kik a verselésre kíváncsian befordúlnak, felekapják a hegedűt s ráhuzzák:

„Száraz köszvény, hol vagy mán?
Mért nem ráncigálsz mán?!“

Dumáné pedig úgy megdagasztja a nagy fakanállal Kanócz uramat, hogy csak úgy nyög bele.

Dumáné: Sorba Uram-Isten, mint a falusi bíróság! (A többiek már előre nyújtják a váltságdíjat s így egy-két stósz árán olcsón szabadúlnak.)

Töhötöm: Hát ti cigányok! Mért nem esztek?

Bögös: Kérem sípen, hasunkba állt a kolyika!

Dumáné (kezével is tessékelve őket kifele): Tessék csak tessék, zenés urak! (Azok kihúzódznak a pitvarba s letelepednek. Dumáné bent maradva kezeit nézi: csupa korom)

Lajhárné: Hogy az inség orditson belőlről! (Dumánéval együtt a pitvarba mennek.)

Dumáné: Hát csak nem ízlik a vacsoránk!

Kontrás: Aki beteg, hát beteg!

Lajhárné: Maskurázhatnátok azért odabent egy kicsit.

Czigányok (egyszerre): Én kutya leszek! — Dzsisznó-vagyok! — Én meg kos! — Juj! Te ó kos! — Te pég samár!

Primás: Csit! Te more! (Elhallgatnak.) Legyünk kutya, én a nagy, Bimbó a kis kolompos.

Többi cigányok: Mi meg ahogy igazs is, kutyadzsavók.. (Elsietnek az udvari ajtón.)

Kilencedik jelenet.

Cigányok kivételével mindenki a felsőházban.

Dumáné (a felső házba lépve): Mindjárt itt lesz a pecsényés kutyák! (Összesug Lajhárnéval)

Darcsi (poharat emeli) Éljen az uj pár!

Többiek: Éljenek velünk együtt! (Istznak.)

Darcsi: Csak nem tudom tisztességre megtanítani azt a cigány népséget!

Kanócz: Hát voltak szaktársam keze alatt?

Darcsi: Mindenik. Itt nőttek ezek fel!

Kanócz: Milyen suszter szaktársam?! Én nem bírtam volna őket ki!

Töhötöm: Bocsánat! Kérem! — Tanító Úr! Nem pedig suszter.

Kanócz: Igen! Én is tanítok két inas-gyereket!

Darcsi: Nem, kérem! — Kántor-tanító!

Kanócz (feláll nagy tisztelettel): Bocsánatot kérek.

Tizedik jelenet.

Előbbiek s a cigány maskarakutyák.

(Künn zörgés. Bent csend. Majd beront a cigány maskarakutyafalka s nagy tetszés közepett mókázik.)

Lajhárné: Rajta! Komámasszony! (A két szakácsnéseprőt és nyújtófát kapva felpattan egyik egyik kolomposra. Sarkantyuzzák, csattognak nyelvükkel, biztatják a kutyagolóhottal. A megnyergelt kutyák a jelenlevők nagy bahotázása közepett futnak körbe-körbe, a többiek pedig szükölve, visítva kiszaladnak a pítvarba s be a kemenczébe.)

Függöny.

Kr...

ÁLMOK ÁLMA.

— Neki küldöm. —

Az éj leszállt. A kis diák-szobában
 Pihenni tértem fáradt vándor: én.
 Látó szememre rózsaszínű köd szállt
 S lelkem kószált az álmok mezején.
 S íme az óra kondúlt . . . nyílt az ajtó . . .
 Fehérlő fénytől fénylett a szobám.
 S fehér ruhába öltözött angyalként
 Halk suhanással jött egy szőke lány.
 Te voltál, édes! Babonás szemedből
 Csillagsugárként szállt le rám a fény,
 Ragyogóbb volt a legszebb csillagtűznél,
 Amelyik fénylik kelet kék egén.
 Ajkad izzott, mint tündérkerti rózsa,
 Mit a fénylő nap vérvörösre fest,
 Vagy, mint az égalj csendes őszi nap, ha
 Lángszín szekerén közeleg az est.
 Fejed köré, — óh, arany felhőfürtök, —
 Omló zuhatag font dics glóriát
 S lágyan omolva kebled márványára,
 Betakarta, mint selymes szép palást.
 Üde voltál, mint fehér liliomszál,
 Május hajnalon, harmatos mezőn,
 Lázás ajakkal suttogtam neved és
 Karom kitártam feléd epedőn.
 Felém léptél. S a lábad lépésére
 Vártam, hogy csendül rithmikus zene,
 De jajj! — Csattant a padló, mint egy ágyú,
 Mert faszandál volt lábad hüvelye.
 Felhjedtem! S a csendes éjszakában
 Könnyel öntöztem párnám, paplanom.

Ha még egyszer az álom hozzám hozna
 Cipőt húzz akkor, édes angyalom!

Szendrey László.

TARKASÁGOK.

Hőfej jelentések a Kollokvium-frontról :

1917, szept. 8. Csapataink ma bevonultak Patakra. A város lakossága közönnyel fogadta a bevonulókat. Ellenállásra csak az Úri-Negyedben akadtunk, ahol az ostromok már megkezdődtek. Egyébként minden csendes, csak a Központ és a Feldmesser környékén folyik éjjelenként nagy csatározás.

1917, szept. 15. Csapataink ma megszállták az Alma-Matert. Az ellenség nem mutatkozott, mire a csapatok 4 hadseregbe oszolva, elhelyezkedtek a theologiai termekben. Alig hogy árkaikba vonultak, jeladó csengőszó hangzott. Majd megjelent az ellenséges Professori Kar s bevonult a terembe. A harcosok stratégiai okokból felkeltek árkaikból s néma meghajlással fogadták az ellent. Ez fejbiccentéssel válaszolt, aztán elfoglalta a Katedra nevű magaslatot, ahonnan csapataink felsőbb parancsra már előbb kivonultak.

1917, nov. 6. A helyzet változatlan. A Professori Kar a könyvtárból és a lakásokról felhordott könyvekkel elsáncolta magát a Katedrán s állását szilárdan tartja. Biztonságának tudatában óránként a szavak válóságos pergő tüzét zúdítja csapatainkra. Mire azok néma unalommal s hangtalan, de hatalmas ásításokkal felelnek.

1917, nov. 20. A harci kedv változatlan. Csapataink étvágya pompás. Az Úri Negyedben megindult ostromok sikeresen tovább folynak. Különösen elismerésre méltók önként jelentkező járőreink, akik fáradságot nem ismerve, ostromotják az Úri Negyed harcosait.

1917, dec. 9. A Professori Kar ma átiratot intézett hozzánk, melyben jan. 20-ig fegyverszünetet kér. Megadtuk. Tekintettel arra, hogy jan. 20 után döntő harcok várhatóak, vezetőségünk a haderők koncentrációját s az Úri Negyed kiürítését határozta el; ezért az ott működő haderőket a Kuriz-állásból visszavonta s járőreink józan eszük s szívük hátrahagyásával szintén visszatértek. Ez részünkre nem veszteség, mivel a Kuriz állásokat, tekintettel arra,

hogy a nagy hideg miatt a Sét-állásokat sem tarthattuk meg, megtartani lehetetlenség volt.

1918, február 2. Csapataink ma, 6 hetes erős küzdelmek után bevették a Filozofiát, Historiát, Bibliát és Enciklopédiát.

1918, február 3. Erős harcok. Az ellenség azt kívánja, hogy a bevett erősségeket „adjuk vissza.“ Csapataink macskusul tartják magukat.

1918, febr. 4. Az első hadsereget ma a Hébertől vissza verték. Rohama erős volt, de készültsége gyenge. Taktikai okokból lemondott a front áttöréséről s a sziklás Dogmagaslat ellen indult.

1918, febr. 5. A IV. hadsereg rohama a Dogma szirtje ellen — felerészben sikerült. Az elfogottakat az ádáz Professori Kar kivallatta s „megjegyezte.“ Ezek a hadi jog alapján ugyanazon sáncok ellen nem rohamozhatnak. A visszavertek közül különösen kitűnt: Kanócz tábornok, akinek az ellenséges hadak vezére a díjas kollokvium nagy keresztjét adományozta az öt pengővel.

1918, márc 1. Professori Kar ma Dékániában béketárgyalást tartott, melyben a visszavertek sorsát tárgyalta. Megegyezés lőn, hogy minden visszavert öt pengő hadi sarc ellenében új rohamot próbálhat.

1918, márc. 18. Csapataink ma, a béke örömeire áldomást tartottak, elszánt rohammal, — illetve rummal, — bevettek egy fél liter állást.

Höfej, s. k

EGYLETI ÉLET.

Az akadémiai ifjúsági egyesületek életében január és február hónapokban a február utolsó harmadáig elhuzódó, kolokviumi időtartam miatt munkás tevékenységről szó sem lehet. A tov. két hónapban a miserabilis körülmények miatt csak az *Irodalmi Társulat* nézhetett elébe melegebb érdeklődésnek s a *Főiskolai Énekkar* örvendhetett buzgó és kedves kórusóráknak. A többi egyesületek legfeljebb adminisztratív életet éltek.

Az „Erdélyi Önképzőkör“ januárban, tekintettel a hosszú téli szünetre, egy ülést sem tartott. Február, március és április hónapokban pedig nyolcszor ült össze. Ez üléseken szereplők közül megdicsérték: Jakabfalvy Lászlónak egy szabadelőadását és egy szavatatát, Lánghy Árpádnak egy eredeti versét; dicséretben részesült továbbá P. Horváth Ödön monológja, Sütő Kálmánnak és Bukoveczky Józsefnek egy-egy szavatala, végül Zombory Lászlónak egy ellenbirálata. — A kör megtartotta a szokásos sakkversenyt, melyen első díjat (15 K) Szabó Dezső, a másodikat (10 K) Móré Géza nyerte. — A kör nyolc, u. m. humoreszk, eredeti vers, novella, műfordítás, fizikai, irodalmi, történelmi és matematikai pályázatot tűzött ki. Ezek közül a négy első már lejárt. A humoreszk című pályázatot (10 K.) P.

Horváth Ödön „Sztrájk a gyermekszobában“ c. munkája nyerte meg. Az eredeti versre négy pályamű érkezett be. A díjat (10 K) Lánghy Árpád „Elszakadt húrok“ c. költeménye kapta meg, valamint emlékkönyvbe vétellel tüntették ki. Ugyancsak emlékkönyvbe vették P. Horváth Ödön: „Melyik az a csillag“ c. költeményét s dicséretben részesült: „Az Andrassy-ut“ c. költemény. Szerzője ismeretlen. — A novella pályázatra egy, a díjra nem érdemes mű érkezett. A munkát (cime „Lilike“) megdicsérték. Szerzője Kún Viktor. A műfordítás pályatételül: Lénau: „Einst und jetzt“ c. költeményét tűzte ki a kör. Három mű érkezett. A díjat (10 K) Molnár Endre nyerte meg; a Jó Kálmán fordítását pedig megdicsérték. — Nagy veszteségünk, hogy a kör munkás elnöke: Sütő Kálmán, katonai szolgálatra bevonult. Helyébe elnökül: Jó Kálmán titkárt, titkárul pedig Jakabfalvy Lászlót választotta meg a kör. Az utóbbi titkári állása mellett főkönyvtárnoki állását is megtartotta. — A kör az internátusi fentartási alap javára 50 K t gyűjtött. — Március 15 ét diszgyűlés keretében ünnepelte meg, az ifj. ünnepélyre Kovács Pál tagot küldte ki: Kriszton Antal: „Esküszünk“ c. ódájának eiszavatalására. — Félévkor a jegyzőkönyv és a pénztár felülvizsgálatván, rendben találtatott.

H I R E K.

Kedves Olvasó! Szives elnézésed kérem négyes voltom miatt Hidd el, nem a bőség hajt. Ha a nyomdának oly gazdag munkaereje és papírállománya, a kasszámban pedig olyan bőven lenne a bankó, mint amilyen busás lelki kincset halmoztak fel kis gazdáim szellemi kamrámban, a szerkesztőségben: úgy kétszer is kopognék ajtódon havonta s nem ilyen cingáron. Előfizetési áram a régi, nyomdai költségem pedig a régi-nek a tízszerese. Se pénz, se posztó, se nyomdai munkás! Mind a három diagnózis, egy receptet kívánt: Addig nyújtózzunk, ameddig a takaró ér! — Még így is fázom, Kedves Olvasó! Ráz a hideg zsebláz. Fogadj hát melegen!

Közlöny.

Alma Mater filiája. A tavaszi idők beálltával a theologus ifjúság Marton János és Makkai Sándor theolog. professzorok lelkes kezdeményezésére s buzgó irányításuk és közreműködésük mellett Végardón isteniszteletek tartását kezdte meg vasárnap délutánonként. A gyermekek az istenisztelet végeztével vallásos oktatásban is részesültek minden egyes alkalommal. Amellett, hogy a mi lelkünkre is édesen tápláló ardói testvéreink áhítatos buzgósága, ottani forgolódásunk nagyon jó homiletikai és katechetikai gyakorló-iskola. Táplálja, növelje és erősítse az Ur a leányzót.

Kassának, mint a háború tartama alatt nem existáló legációnak, az ez által károsult diákok kárpótlására szokásosan beküldött karácsonyi legátumának a felét szokástalanul a főiskola egy hivatalnoka kapta.

A reformáció négyszázados jubileuma alkalmából a főisk. tanári kar által rendezett sorozatos felolvasó ünnepélyek sorában méltó helyet foglal el a febr. 10-én tartott is. Műsorának lefolyása a következő volt. Gügyi: Karácsonyest című darabját karbetéttel H. Bathó János ének- és zenetanár kísérete mellett énekelte Bukoveczky József gimn. VI. o. t. Ezután dr. Buza László tartott „A reformáció társadalmi és politikai jelentősége“ címen mélyen járó felolvasást. Majd ifj. Rohoska József énekszólója következett Prókai Ica úrleány zongorakisérete mellett. Ezt követte Ráczy Iluka úrleány művészi átérzéssel előadott szavalata. (Farkas I.: Ambrus apó) Ezután Rohoska József theol. tanár kötötte le a figyelmet, aki A kálvinizmusról tartott, nagy tudást igénylő, de ép oly világos, mint mély előadást Ezután Prókai Ica úrleány zongorajátéka ragadta el a közönséget, majd a főgimn. vegyeskar énekelte el Bathó—Gulyás „Riadó“-ját s a műsor véget ért.

A február 24-én tartott ünnepély programja szintén méltó társa az előbbinek. Megnyitóul a közönség énekelte: „Erős várunk nekünk az Isten“ .. kezdetű éneket. Ezután Marton János theol. tanár emelkedett szólásra s tartott hatalmas felolvasást „A prófétai elem Kálvinnál“ címen. Majd Hodossy Lilike úrleány szavalt s Ráczy Jenőné úrnő énekelte a közönség élénk helyeslése közepette. Az énekszólót Győr Imre hh. kísérete zongorán. Ezt követőleg Nagy Béla theol. tanár tartott gondolatokban gazdag felolvasást.

A megigazulás és praedestinatio címen Ilyés Bertalan szerült szavalata után a közönség a Hymnusz eléneklése után, lélekben épülve szétoszlott.

A „Főiskolai Ifj. Egyesület“
márc. 15-i ódára pályázatot hirdetett márc. 7-e terminussal. A jelzett időre beérkezett két pályamű, melyek közül a díjat (40 K.) Kriston Antal: „Esküszünk“ c. ódája nyerte el, Szendrey László: „Március Idusa“ c. ódája pedig dicséretben részesült.

Változás. Címlapunk is elárulja, hogy a szerkesztőségben változás történt. Ugyanis lapunk egyik társ-szerkesztője, Győr Imre lemondása folytán az ifjusági gyűlés Szendrey Lászlót tisztelt meg a társ-szerkesztői tisztséggel.

Az 1900-asok január hó folyamán tartott szemléljén gimnáziumunkból besorozták a VIII. osztályból Ajtai Béla, Asztalos Zoltán, Bodnár Béla, Eperjessy László, Galgóczy József, Gecse István, Jármay András, Magyar László, Sütő Kálmán, Szepessy Kálmán tanulókat, akik érettségi bizonyítványukat is kikapták és bevonultak. A VII. osztályból besorozottak egy havi tanfolyamra mentek s a már régebbi katona diákok 8-ikból osztályvizsgáztak s érettségit tettek. Ezek: Benő Menyhért, Botha Zoltán, Csengery Károly, Farkas János, Horkay László, Kiss Gyula, Körössy Gábor, Lásbas Elemér, Lánghy Árpád, Novák Géza, Tóth Pál, Urbán József, Vattay Lajos, akiknek száma az érettségin Pálmay László, Bajusz Árpád, Szegedy József s Vitányi Ödönnel szaporodott. A VII. osztályból vizsgáztak a korábbi évfolyamuak közül Balázs. Bodnár, Reviczky, Szentimrey. A VI. ból

besorozták Béby Sándor, Diószegi Dániel, Gööz Béla, Kovács Andor, Oláh István, Zsiros József, Nagy Miklós és az V. osztályból Héthy Károly gimn. tanulókat.

Márc 15-én, a 70 éves évfordulót impozáns ünnepség keretében ülte meg az ifjuság. D. e. 1 $\frac{1}{2}$ 9 kor istentisztelet volt a városi templomban, amelyen Matusz János főisk. szénior emlékezett meg ama dicső napról. D. u. 3 óraker ünnepély volt az imateremben. A főisk. énekkar hatalmas megnyitója után dr. Buza László közígazgató ismertette a mai nap nagy jelentőségét tartalmazó beszédben. Ezt követte Kriston Antal hh. „Esküszünk“ c. pályadíjnyertes ódájának szavalása Kovács Páltól, majd Tóth Kálmán szavalta Kozma A.-nak „Karthágói harangok“ c. melodramáját Győri Imre zongorakiséréte mellett. A Hymnusz hangjai zárták be az ünnepélyt. Este kabaréval egybe kötött táncmulatság volt, mely reggelig tartott. A kabarét a főiskolai énekkar dalsokra nyitotta meg. Utána Pólányi Micike urleány adott elő művészi alakítással egy monológot, majd Csizy Zoltán szóló-éneke következett Győr Imre zongorakisérétevel. Ezután Ilyés Bertalan, Szendrey László és Orosz Miklós adták elő a „Dani és Dini“ c. tréfát, egy felvonásos színjátékot a közönség szünni nem akaró tetszészaja közepett. Novák József hadnagy hegedűszolója Végh Irénke urleány zongorakisérétevel ragadta el szintén a közönséget, mely igazi lelki gyönyörűséggel hallgatta a művészi precízióval előadott zene-számot. Tóth Kálmán szavalta el ezután Szász K.: „A leány“ c. költeményét s utána Salacz Irénke

urleány énekszólója következett Prókay Ica urleány zongorakiséretében, melyet a közönség ismételt hallani óhajtott. A zárószám egy 1 felvonásos vígjáték volt: „Halálos kínok közt”. Szereplői: Pólányi Micike urleány, Illyés Bertalan, Tóth Kálmán, Orosz Miklós, Szendrey László, Csizy Zoltán Csak dicséretet s elismerést érdemelnek. Az egyes számok közötti hézagot Kriston Antal szellemes konferálása töltötte be. Valamint szellemi téren, úgy anyagilag is teljes siker koronázta estélyünket, melyen felülfizettek: Dr. Buza László közigazgató 40 K; Janka Péter (Nagyrosvágy) 20 K; Csajka Endre, Dr. Kun Zoltán, Prinz Dávid, Bakó Gyula, N. N. 10—10 K; Halmy Miklós 8 K; Kiss Pál, P. Nagy Pál, ifj. Heimlich Józsefné, Árokháti István 6—6 K; Enyedy Andor 4 K; Csizy Gedeon, Szentmiklóssy Ödön 3—3 K; Petrik József, Molnár Dezső, Papszász József 2—2 K; Hubay Győző, Pungúr Béla, Tóth Ferenc, Gráhovár József, Tüdös László, Bálint Ferenc 1—1 K-t. — Jegyeiket megváltották: Ellend József, Kótányi Manó (P.-karád) 50—50 K; Dr. G. K. 30 K; Nagy Béla, Szabó Albert (Beregszász), Rohoska József 20—20 K; Köröskényi István, Tisztikar (P.-karád) 12—12 K; Szinyei Gerzson, Neumann Vilma, Szontághné és Hermei (Dubicsány), Névtelen (Abony) 10—10 K; Zsoldos Ilonka, Trócsányi Mariska, Major R. v. Ruman (P.-karád) 6—6 K; Freifeld Ferenc 5 koronával. — Tiszta jövedelem 925 korona lett, mely összeg felerészben a hadiárvékat, felerészben a tápintézeti Kálvin-álapot illeti A rendező Főiskolai

Ifj. Egyesület ez úton is hálás köszönetét fejezi ki mindazok előtt, akik szerető szívvel s megérlő melegséggel karolták fel a háború árvái s a tápintézet árvái ügyét s tőlük telhetőleg igyekeztek szomorú helyzetükön ezzel is segíteni.

Szerencs—Miskolcon. Szerencs husvétkor még a kiselekczióról is lemaradt s elkerült Miskolcra. Felelős az a hét theologus, akik lélektani okaik miatt bátran elvállalhaták volna.

A böjti hetekben sorozatosan, márc. 6-ával kezdődőleg, három szerdán d. u. 5 óraker vallásos e melkedő estélyeket tartott a theologia akadémia a városi közönség élénk érdeklődése mellett a főiskola tanácsstermében Az estélyek gyülekezeti énekekkel kezdődtek s zárultak be. A két éneklés között egy-egy előadás hangzott el, melyeket egy-egy ima előzött meg és zárt be. Az első estélyen Nagy Béla theol. dékán tartott előadást Péterről, Györke István th. imádkozott; a másodikon Marton János professor Pilátusról, Kriston Antal th. imádkozott; a harmadikon Makkai Sándor theol. tanár Judásról, K. Szabó Pál imádkozott. A második estély kedvességét és vonzó voltát nagyban emelték Rácz Ilonka urleány és Tóth K. th. tárgyszerű nivós szavallatukkal. Az előadó urakat a s.-a.-ujhelyi ref. egyház is meghíva foganattal.

Elvégeztetett,

hogy Palóczy László, főiskolánk egykori gimn. növendéke s most kurzuson levő katonajoghallgatója, a vigkedélyű, páratlan humorú, jó pajtás, önkézüleg adja vissza az életet Urának-Istenének, kitől vette volt azt. Ápr. 17-ének kora reggelén egy dörrenés resz-

kettette meg egy diákkamra világot s Palóczy László tizes-honvéd hadapródjelölt nem élt többé, szép szőke halántékán átfutott egy golyó. A bucsu temetés d. u. 5 órakor ment végbe a főiskola udvarán nagy számú, sötét gyászoló sereggel. A főisk. énekkar megható gyászéneke után Nagy Béla theol. dékán búcsuimája harmatozta az örökélet balsamát a sajtó sebekre. Ez után Koncsol János hadnagy-theologus, a kedves halott lakótársa búcsuzott az ifjúság nevében szívből fakadó, könnyes szavakban. A főiskolai énekkar könnyeket törölő és faksztó szinfoniája után feltört a felmagasztosult gyászoló sereg ajkán a zsolttár: „Te benned bíztunk eleitől fogva . . .“ Ezzel a búcsu-istentisztelet végét ért. — A megboldogult tetemeit az éj sötét leple alatt elszállították kocsin szülőfalujába, hol a temetés 19 én ment végbe, melyen a főiskolai ifjúságot Matusz János szénior, Györke István theol. elnök és Koncsol János theol. képviselték. Kedves Halottunk! Fáj a szivünk, sir a lelkünk érted, mindenki megkönnyez, aki egyszer látott életben. Régi kedved, vidámságod. bohém boldogságod, mely kördöbe fényt, melegséget, derűt sugárzott, de amelyeket utóbb elvesztve hiába kerestél, leld fel az Urunk kebelén. Isten van veled s örök emlékünkt!

Viktor János, az evangéliumi magyar diákszövetség utazó titkára ápr. 19 én ellátogatott hozzánk. A legnagyobb örömmel fogadtuk a legigazibb testvért, kivel evangéliumi alapon nyugvó szellemisége teljesen a mienk. A legbensőbb boldogsággal hallott a négy bibliaolvasó körrel, melyek

a theologus ifjúság körében Marton János professzor buzgó kezdeményezésére még az isk. év idején megalakultak s azoknak áldásos, tervszerű működéséről, életéről, mely a mi nevezett, lelkes professzorunk vezetése alatt szépen halad, fejlődik és erősödik. Kezet szorítottunk s elhatároztuk, hogy mint lokális alakulat, kapcsolódni fogunk a nagyobb egységbe. Mi ugyanaz alatt a lobogó alatt vagyunk, melyet Viktor János szolgál, a Krisztus zászlaja alatt, azért jobb helyen aligha kopogtathatott volna szövetség után. Nem fog bennünk csalódni, nem csalódhat, mert a mi erősségünk a lélek közössége.

Diákothon segélyalapja. A mi szeretett Marton János tanárunk meggyőzött bennünket arról, hogy nincs a világon diákothon létesítésére alkalmasabb diákváros, mint Patak. Ugy is van. Nem fantasztikus álmodozás ez. A mesze jövőbe látó flegmával eltökéltük tehát, hogy méhecskék gyanánt megkezdjük egy, a jövőben nem kicsiny kulturmissziót teljesítő intézmény alapjainak fil-léreből való megépítését. Már van is a köpüben. Ugyanis május 2-án, mikor Szendrey László I. hh. hazulról jövén, egy nagy pakkal, de kisebb demizzonnal megjelent az alkönyvtárnoki szobában, a meghívottak: Matusz János, Kósa Szabó Pál, Kriston Antal, Kiss Pál, Györ Imre, Lakatos Gyula, Kovács László, Molnár Béla, Dózsa Gyula, Hadar Gyula uzsonnamegváltás címén 35 kt adtak össze a diákothon segélyalapja javára. Sztratégiánkról eláruljuk, hogy a közel jövőben Putnokon fogunk kabaréelőadással egybekötött táncmulatságot tartani e

nemes célra. Szeretettel kérjük minden jóérlés nemesért áldozni tudó lélek pártfogását és támogatását.

Vasárnapi iskolát és reformációi emlékünnepelet tartottak Györgytarlón, a főiskola tanyáján, ápr. 28-án Nagy Béla és Makkai Sándor (theol. tanárok) a theol. ifjúság nagyobb felével egyetemben. Régi adósság, édes kötelesség, Mennyi erőt és örömet vittünk, mennyi megbizonyosodást vettünk elhivatásunk felől! S minél közelebbi viszontlátás óhaja szállt utánunk s maradt hátra. Vajha az óhaj nem lenne: haj!

A főisk. énekkar ez időszak alatt 5 temetésnek a fájdalmát enyhítgette, csitíltatta. Febr. 3-án boldogult özv. Kajety Mihályné ker. nőtestvérünk koporsója felett zengett gyászmelodiákat; febr. 7-én néhai Szekeres István. színi gazdatiszt kihült tetemeit kísérte a csendes temetőbe, kit egy napos Patakon való látogatása alatt vágott le a zord halál. — Ápr. 17-én megboldogult Pálóczy László katonajoghallgató porsátora felett mondott gyász, búcsúénekeket; 18-án Patakról P. Nagy György backai ref. tanító földi maradványait költöztette oda, hol már nem fáj semmi; 26-án pedig Sátoraljaúj helyben Istenben elszenderült Dókús Mihály keresztyén társunk porhajlékát adtuk át a földnek, honnan vétettünk Legyen siri álmuk csöndes!

Szeretettel kérjük tisztelt olvasóinkat, sziveskedjenek azon katonahozzátartozóknak aranykönyvünk számára szükséges adatait velünk közölni, akik valamikor iskolánk kötelékébe tartoztak akár mint tanár, valamint tanítvány.

Kérjük az akad. ifj. olv. egyesület könyvtárából kikölcsönzött könyvek visszaszolgáltatását.

Előfizetéseiket beküldötték: Soltész Annuska 5 K (Varannó); Feldmesser Herman 15 K; Tárczy Sándorné 5 K; Padrah Sándor 5 K (Spatak); Gööz Bertalan 5 K (Putnok); Bartha Ilonka 5 K (Viss); Györke Endre 5 K (N.-Dobrony); Butykay István 5 K (Taktaszada); Tókos Viki 5 K (Tiszolcz); Pósa Péter 5 K (Cserépfalu); Szabó Ilonka 5 K; Grünbaum Ilonka 5 K (Rétközberencs); Kerekes János 5 K; Szentimrey Gyula 5 K (Gibárt); Verebélyi Dezső 5 K (Semjén); Nagy Sándor 5 K (Kisgejőcz); Kovács István 5 K (Ózd); Bakó Boriska 5 K (Nagyhalász); Csüry Miklós 5 K (Bánócz); Balázs Sándor 5 K (Parasznya); Kőszeghy Bertuska 10 K (Felsőméra); Simon Zsigmond 5 K (Eger); Bathó Zoltán 5 K (Jászberény); Takács Mihály 5 K (Tiszavalk); Somkereky Elek 5 K (Szék); Dobos Sándor 5 K (Cigánd); Csabay István 5 K (Abaújbakta); Iván József 5 K (Átány); Molnár Béla 6 K (Búj). A felülfizetők fogadják hálasköszönetünket. (Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

K. G. Ungvár.	}	„Szár az ágon hallgató ajakkal
Sz. F. Miskolcz		Meddig ültök csüggedt madarak ? ! . . .“
Sz. A. Kassa.		

K. G. Köteted bírálata a jövő számban,
E. I. L. Hálás kézcsókom Múzsámnak.

OLVASÓINKHOZ!

SZERETETTEL KÉRJÜK MINDAZOKAT A MEGRENDELŐ-
INKET, AKIK LAPUNK EZ ÉVFOLYAMÁRA MÉG NEM FIZETTEK
ELŐ, SZIVESKEDJENEK ELŐFIZETÉSÜKET A MELLÉKELT
CSEKKLAP ÚTJÁN A RAJTA FELTÜNTETETT CIMRE BEKÜLDENI.

HUNGARIA

mosó s vegytisztító intézet Spatakon.

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy a Rakóczi-uteán a mai kornak teljesen megfelelő

vegytisztító intézetet

létesítettem. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, u. m. férfi- és női ruhák, keztük, függönyök, szalagok, csipkék, nyakkendők és fehérneműek tisztítását. Kelme és ruhafestést minden szívre elvállalalok. A n. é. közönség b. pártfogását kérve, marados tisztelettel

HEUMANN MOR

mosó és vegytisztító intézete.

Gallérok rövid idő alatt készülnek. Szőrmé-tisztítás.

Alapítattott 1890.

Alapítattott 1890.

Spitz Antal

órá- és ékszerész, Sárospatak.

Ajánlja dús raktárát mindennemű ékszernek, nászajándékok és elsőrendű zseborák beszerzésére. — A nemes tanuló-íjúságnak, lelkes, tanító uraknak árfelemelés nélkül előnyös részletfizetésre is.

Vidékre a legnagyobb készséggel választékot küldök. Javítások a legpontosabban eszközöltetnek. Kitűnő villany elemünk van!

Koméniusz

mozgószínház Sárospatakon.

Tökéletes, szolid képek több világhírű cégtől, Gyönyörű vidékek, állatfajok, ipari telepek, természeti szépségek ismertetése minden előadásakor.

Kitűnő előadások!!

Minden 2-ik vasárnap 2 előadás. D. u. 4—6-ig és 8—10-ig. Belépti díjak: Zártszék 1.60 K, I-ső hely 1.30 K, II. hely 1 Kor., III. hely 70 fillér. Főiskolai, tanítóképezdei ifjak jegyei egy hellyel magasabbra érvényesek. Gyermekek 10 éven alul 70 fillér. AZ IGAZGATÓSÁG.

Legbirnevesebb vendéglő Sárospatakon

a

Feldmессzer Hermané,

mely a mai modern igényeket teljesen kielégíti.

Izléses vendég helyiség. Jó zamatú, izes ételek, különféle hideg és meleg sülték. — Kiváló borok állandóan és olcsón kaphatók. — Kényelmes szállodai szobák.

1. Sárospatak—Nagyölgánd—Perbenyik—Királyhelmeo											
Km.	1. 3. 5. 7.				Állomások	2. 4. 6. 8.				Km.	
	Mv. I—III osztály					Mv. I—III. osztály					
	606	—	729	—	érk.	Sátoraljaújhely felől érkezik	—	757	1225	—	
	757	1225	915	—	↑	Szerencs	—	606	—	418	
60	600	918	520	—		Sárospatak Máv. p. u.	—	806	100	630	0
68	558	916	518	—		Sárospatak Eötvös-utca	—	803	104	634	1
61	538	857	459	—		Elágazás Kenézli felé (I. 2.)	—	821	130	653	8
58	524	848	450	—		× Rózsás (m. r. h.)	—	828	139	701	11
54	511	837	439	—		× Szophomok (m. r. h.)	—	838	200	712	16
50	457	825	430	—		× Györgytarló (m. r. h.)	—	847	210	721	19
45	441	811	416	—		Tiszakarád	—	902	232	736	24
43	434	806	410	—		× Órszem (m. r. h.)	—	907	237	741	26
38	418	752	357	—		× Pusztakarád (m. r. h.)	—	917	353	754	31
34	405	741	346	—		× Erzsébetmajor (m. r. h.)	—	928	306	805	36
30	355	732	337	736		Nagyölgánd	—	410	936	336	39
28	—	725	330	749		× Kiscigándi tanya (m. r. h.)	—	415	941	343	41
22	—	711	317	732		× Budahomok (m. r. h.)	—	428	954	400	47
20	—	704	310	725		Zempléncse	—	436	1001	417	49
15	—	651	257	709		× Monyha (m. r. h.)	—	447	1012	431	54
13	—	645	251	703		× Órhegy (m. r. h.)	—	452	1017	437	56
11	—	639	245	657		Zemplénagárd	—	457	1023	448	58
4	—	622	228	635		Perbenyik átrakó	—	515	1041	508	65
4	—	620	226	631		Perbenyik máv. p. u.	—	517	1042	533	65
	—	617	1105	—		Csap felé	—	—	—	536	—
	—	—	—	536		Sátoraljaújhely felé	—	527617	1105	—	—
4	—	610	225	630		Perbenyik máv. p. u.	—	518	1043	538	65
	—	600	215	620		Királyhelmeo	—	528	1051	550	69

2. Sárospatak—Kenézli.										
Km.	31. 33. 35.			Állomások	30. 32. 34.			Km.		
	Mv. I—III. oszt.				Mv. I—III. oszt.					
	811	—	915	érk.	Sátoraljaújhely felől érkezik	—	1225	—		
	757	—	808	↑	Szerencs	—	606	—	418	
17	750	418	715		Sárospatak Máv. p. u.	—	610	130	530	0
16	748	313	713		Sárospatak Eötvös-utca	—	613	133	533	1
9	728	254	654		Elágazás Kenézli felé (I. 1.)	—	632	152	552	8
7	720	245	645		× Vilmatanya (m. r. h.)	—	639	159	559	10
5	715	240	640		Törökér (f. m.)	—	644	204	604	12
4	711	236	636		Solcsvis	—	649	209	609	14
0	702	227	627		Kenézli	—	657	217	617	17

3. Perbenyik Máv. p. u.—Királyhelmeo.										
Km.	51.		Állomások	52.		Km.				
	Mv. I-III. o			Mv. I-III. o						
	—	—	Csap felől érkezik	—	—					
	—	—	Sátoraljaújhely	—	—					
	—	—	Perbenyik Máv. p. u.	—	140					
4	—	—	Királyhelmeo	—	150					

1. Az indulási és érkezési idők közép-európai időre vonatkoznak.
2. Az éjjeli időt este 600-tól reggel 559-ig az órák számjegyének vastag betű jelzi.
3. Az ×-el jelölt megállóhelyeken a vonat csak fel- vagy leszálló utas jelentkezése esetén áll meg.
4. Aki jegy nélkül oly állomáson száll fel, ahol a jegyek eladásán az állomás pénztáránál történik, a jegyen kívül egy koronás pótgjegyet, de legfeljebb a menetdíj kétszeresét tartoznak megfizetni.
5. Első osztályú jegy helyett két III. osztályú jegy szolgáltatnak ki.

Az üzletvezetőség.